

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Lep praznik narodnega delavstva

Narodna strokovna zveza je proslavila v nedeljo 25letnico obstoja
— Razvitje prapora — **Slavnosti so se udeležili tudi bratje**
Čehoslovaki

Narodna strokovna zveza v Ljubljani je v nedeljo svečano proslavila 25letnico svojega obstoja. Ljubljana je bila vsa v zastavah in po ulicah je bilo živahno vrvenje. V veliki dvorani na Taboru se je dopoldne vršilo veliko zborovanje z razvitjem prapora NSZ, ki mu je bil za kuma ban dravske banovine dr. Drago Marušič. Velika dvorana na Taboru je komaj imela zadosti prostora, da je sprejela vse množico, ki je nudila izredno pestro sliko: tu so se zbrala številna odposlanstva narodnih delavcev, med njimi zlasti mnogo rudarjev iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja. Na zbor pa so poslala svoja zastopstva tudi skoro vsa narodna in socialna društva.

ZBOR JE OTVORIL PODPREDSEDNIK
NSZ RAVNATELJ G. DR. JOŽE
BOHINJEC.

Prva misel njegovega govora je veljala množicam, ki so v hudem času ostale brez kruha, potem delavcem, ki delajo po tovarnah, rudnikih in na železnicah, da kujejo narodu in državi bogastvo in bodočnost. Državne zastave, ki delavcem in delavkam v pozdrav vihrajo po mestu, so dokaz, da delavstvo v javnosti in v državi postopno dosega razumevanje svojih teženj. Kmalu bo prišel čas, ko bo narodno zavedni delavec dosegel vse svoje pravice. S 6. januarjem 1929 so slovenskemu in jugoslovenskemu delavstvu zasijale nove nade. Hvaležni smo kralju, da je presekalo vozle brezplodnega početja v nekdanji narodni skupščini. Danes se slovesno izjavljamo za narod in državo, prav tako pa tudi za zmago bratstva, svobode in socialnih pravic. Zbrali smo se, da pred vso javnostjo in pred vsemi odločujočimi činitelji slovesno izrazimo svojo zahtevo, da mora politika Jugoslavije ščititi predvsem malega človeka. Zbrali pa smo se tudi, da počastimo kralja Aleksandra, ki je brez dvoma najbolj narodoljubni vladar v Evropi.

Naposled je govornik prečital vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju kot varuhu narodne svobode in socialne pravičnosti, ki jo je ves zbor sprejel z navdušenim odobravanjem.

Zatem je podpredsednik dr. Bohinjec pozdravil zastopnike češkoslovaškega delavstva, ki so se udeležili svečanosti. Z zadoščenjem je ugotovil govornik, da je Mala antanta, v kateri oba bratska naroda zvesto sodelujeta, v mednarodnem političnem svetu zmeraj bolj upoštevana. Želja nas vseh pa je, da se Mala antanta razširi na vse slovanske države. Zatem je govornik pozdravil rudarje iz Westfalije, ki je tako rekoč naša deseta banovina, ki pa jo mi vse preveč pozabljamo. Zagotavljamo pa naše Westfalce, da se bo na odločujočih mestih našlo zadosti razumevanja, da bo ustrezno njihovim težnjam. Pozdravil je tovariše Srbe in Hrvate in naglasil, da gre skupnemu prizadevanju jugoslovenskih narodnih delavcev največja zasluga, da je danes zavladal v državi politični mir.

Podpredsednik je posebej pozdravil g. bana, ki je zlasti v teh hudih časih pokazal, da ima srce in razum za delovnega človeka. Enako je toplo pozdravil zastopnike ministrstev, uradov in oblastev, nadalje zastopnike raznih društev. Iskreno zahvalo za vso dobro voljo in dejansko pomoč je izrekel mestnemu županu dr. Pucu. Svoja izvajanja je govornik zaključil z besedami predsednika Mašaryka, da so delavci in nameščenci v vojni največ žrtvovali, zato pa jim tudi mora država za vse čase zagotoviti vse socialne pravice.

Ko se je poleglo odobravanje, ki je po njegovem govoru odmevalo po vsej dvorani, je viharo pozdravljen

IZPREGOVORIL PREDSEDNIK NSZ
G. RUDOLF JUVAN.

Iz njegovega govora povzemamo:

Ko smo pred 25 leti polagali osnove naši organizaciji, so bile razmere slovenskega delavca še zelo žalostne. Zibel našega gibanja je tekla v Trstu ob Jadranskem morju, kjer je naš zavedni delavec dvignil svoj glas in zahteval poleg socialne tudi narodno svobodo. Takrat smo bili ogroženi v narodnem in socialnem pogledu. Leta 1907. se je porodila misel o potrebi ustanovitve narodne delavske organizacije v Trstu in že naslednje leto smo ustanovili organizacijo tudi v Ljubljani. V vseh krajih bivše Kranjske in Štajerske je zavel med delavstvom nov duh.

Avstrija nam je hotela onemogočiti delo in je razpustila našo organizacijo, komaj je bila osnovana. Toda že naslednje leto se je ustanovila Narodna strokovna zveza in leta 1913. se je že vršil velik zbor, ki je pomenil v strokovnem in narodnem pogledu važen mejnik narodnega delavskega gibanja.

Prišla je svetovna vojna in doživeli smo nova preganjanja. Na tisoče naših najboljših sinov je umiralo na bojnih poljanah. Pa rodila se nam je svobodna Jugoslavija. Toda tudi v novi svobodni Jugoslaviji smo občutili porodne bolečine. Premalo smo bili pripravljeni na to osvoboditev. Tako slabo smo gospodarili, da je že kazalo, da je naša svoboda v nevarnosti. Toda prišel je zgodovinski 6. januar 1929., ko je naš kralj Aleksander napravil konec bratomornemu boju.

Po 25 letih dela in boja živimo v dobi hude gospodarske stiske. Naše delavstvo je zašlo v največjo brezposelnost in s tem v največje pomanjkanje. Izpostavljeno je izkoriščanju onih, ki bi radi dobro živeli na račun pridnega in delovnega ljudstva. Kapital ne pozna usmiljenja. Sramota je, da se šopirijo pri nas razni tužci, ki zasedajo najboljša mesta. Skoro 30.000 tujcev je v naši državi in med njimi je malo takih, ki bi se zavedali, da živijo na naših tleh in da morajo spoštovati naš narod. Večina je takih, ki si domišljajo, da jim je dovoljeno vse in da lahko preganjajo naše domače delavce. Temu se mora napraviti konec.

Pri takih razmerah je razumljivo, da moramo v prvi vrsti ščititi domače delavce. Zato je naš program naroden. Narodnost nam je bistvo našega življenja, ker vemo, da moremo le v okviru narodnega programa izvajati tudi borbo za naše pravice. Le pravična socialna rešitev je tudi pravi narodni program. Zato se tudi vrši borba v okviru narodne sloge. Zahtevamo, da svojo narodnost pravilno izpoveduje sleherni naš državljan in ne samo delovni sloji. Neresnico govori, kdor pravi, da je naroden, pa preganja delovnega človeka.

Dostikrat slišimo, da bo mednarodni socializem rešil naše delovno ljudstvo. Toda mi se dobro zavedamo in vemo, da je ta v službi tujcev, sovražnikov jugoslovenskega naroda. Mednarodni socializem propada po vsem svetu. Mi tudi nečemo nikakih punktštev, temveč hočemo zavedne Jugoslovence, ki bodo to državo branili v dobrih in slabih časih.

To bomo pa tem lažje trajno dosegli, ako bo naše ljudstvo zadovoljno in srečno. Zato moramo rešiti razna socialna vprašanja, ki so danes bolj pereča, kakor so bila kdajkoli. Socialno vprašanje ni samo vprašanje delavca, temveč je tudi vprašanje naše prosvete. Naša socialna zakonodaja je v splošnem dobra, toda ni še popolna. Zahtevamo preosnovo socialnega zavarovanja, da bo to ustrezalo vsem potrebam in zahtevam delovnega ljudstva. Treba je doseči omejitve škodljivega nočnega dela. Naša brezposelnost zahteva, da se uvede brezposlojen nedeljski počitek in da se reši vprašanje dela za mladoletne in za ženske. Osemurnik nam je nedotakljiva pridobitev. Eno zelo važnih vprašanj je stanovanjsko vprašanje, ki ga je treba rešiti tako, da ne bodo delavci stanovali v brlogih in kletih.

Med najbolj prizadetimi so naši rudarji, trpini iz premogovnikov Trbovlske premogokopne družbe. Zaradi bede, v katero je zapadlo naše rudarsko delavstvo, propada naša mladina, ker pošteno očetje ne morejo svojim otrokom nuditi zadosti kruha. Poleg brezposelnih stradajo tudi stari upokojeanci. Odločno zahtevamo nadzorstvo države, ki naj ugotovi, koliko so podjetja upravičena nastopati na tak nečloveški način, kakor mnoga nastopajo zdaj.

Uradi za zavarovanje delavcev vršijo važno nalogo, toda to zavarovanje je treba razsredičiti. Bratovske skladišnice se morajo brezposelnosti okrepiti. Javne borze dela naj se preurede tako, da bodo v korist vsem delavcem. Posebne važnosti za delovno ljudstvo so delavske zbornice; morale bi biti res delavske zbornice, v katerih naj bi se reševala vsa pereča delavska vprašanja za vso delavstvo. Delavstvo tem delavskim zbornicam ne zaupa več in zahteva, da se čim prej izvršijo svobodne volitve v delavske zbornice.

Narodni delavci se združujemo pod znakom peresa in kladiva, kar predstavlja enotno fronto vsega ročnega in duševnega delavstva. Tudi državni nameščenci spadajo v enotno fronto delavcev in nameščencev. Ni prav nobene potrebe, da imamo danes v naši državi toliko različnih društev, ker je potrebno samo eno in to mora biti narodno, ki pozna potrebe vsega ročnega in duševnega delavstva in ki je pravično na vse strani.

Zahtevamo, da sodelujejo delavci povsod, kjer se rešuje njihova usoda, ker hočemo v lastnih

vprašanih tudi sami odločati. Ako bomo močni, bo močna tudi država, ker smo mi najzanesljivejša opora naroda in države. V političnem pogledu se izrekamo za enotno narodno fronto, ki pa mora biti taka, da bo od tega imelo koristi vse delovno ljudstvo. Zato pozivamo vlado, ministre, senatorje in poslance, naj ščitijo delavstvo pred izkoriščanjem in storijo vse, da se armade brezposelnih čimprej zaposlijo. Vsi, ki domovino resnično ljubimo, se moramo združiti v slogi. Prav sedanjí čas zahteva skupnega in složnega dela.

25 let dela je za nami. Bilo je to 25 let dela za pravice našega teptanega delavca in 25 let dela za našo narodno svobodo. Toda naša borba za naš delovni narod mora biti še vztrajnejša, da bomo dosegli one velike smotre, za katere smo pričeli to borbo pred 25 leti. V tej borbi bomo ostali zvesti, postavili se bomo v bran vsakomur, ki bi hotel rušiti našo državo in s tem našo narodno in socialno svobodo. Z brezprimerno ljubeznijo bomo vodili borbo za delavske pravice, za kralja, narod in državo.

Govor predsednika Juvana so sprejeli vsi pri-
torni z dolgotrajnim odobravanjem.

Nato je predsedujoči

PREČITAL PISMO MINISTRA G. DR. KRAMERJA.

V pismu je g. minister izrazil obžalovanje, da se ni mogel osebno udeležiti svečane proslave 25letnice Narodno-strokovne zveze. Pozdravil je zavedne ročne in duševne delavce, ki so združeni v tej važni narodni organizaciji, in izrekel čestitke k jubileju NSZ.

Pismo ministra dr. Kramerja je občinstvo sprejelo z izrazi velikega navdušenja.

Sledil je drugi del svečanosti.

RAZVITJE PRAPORA.

Ko je vstopil v dvorano zastopnik Nj. Vel. kralja general g. Popović, je pričela množica burno vzklikati kralju. Predsednik g. Juvan je v kratkem pozdravnem nagovoru naglasil, da so prav te počastitve dokaz, da narodni delavci niso samo z besedo, temveč tudi z vsem srcem za kralja in za narod. Blagovolite, g. general, je rekel predsednik, sporočiti Nj. Vel. kralju zahvalo in vdanost vseh delavcev in nameščencev, združenih v NSZ. Vsa ogromna množica se je strnila v en sam klic: «Naj živi kralj Aleksander!» Godba «Sloge» pa je zaigrala državno himno. Zatem je predsed-

nik Juvan izrekel tople pozdrave še pokrovitelju, banu g. dr. Marušiču. Njegove besede je vsa dvorana spremljala z odobravanjem. Potem

JE IZPREGOVORIL BAN G. D. MARUŠIČ

med drugim: Prav je, da slavi NSZ svoj veliki praznik prav mesecu majniku, ko vse kipi v novem življenju. To prebujenje narave naj bo podoba tudi za NSZ. Ugotoviti moram, da je računski sklep vašega 25letnega dela za narod in za državo ugoden. Značilno je, da je naše narodno delavstvo misel za svojo organizacijo prevzelo od prosvetno in gospodarsko višje stoječih Čehov. Prav tako pa je tudi pomembno, da se je narodna delavska organizacija pričela prav v Trstu, kjer je hotel nemški in italijanski internacionalizem udušiti slovensko delavstvo. Takrat je naše delavstvo spoznalo, da zanj ni rešitve v internacionali, temveč le v narodni slogi. Zaman so narodno delavsko organizacijo nasprotniki izkušali uničiti. Njen prapor je šel od zmage do zmage, iz Trsta se je narodna delavska organizacija razširila na vse slovensko ozemlje. Srečen sem, da prisostvujem vaši pomembni svečanosti kot pokrovitelj in kum. Zagotavljam vas, da je moje srce z vami. Ko razvijamo tu pred vami in pred slovanskimi brati ta prapor, me navdaja ena sama želja, naj bi te svetle barve dvigale naše delavstvo k jugoslovenskemu edinstvu in široki slovanski vzajemnosti, zakaj samo v tem znamenju je možna zmaga.

Govor gosp. bana so zborovalci prekinjali z vzkliki, ko pa je na koncu g. ban pripel svilen narodni trak na novo zastavo, je vsa dvorana odmevala od navdušenja.

Predsednik g. Juvan se je v toplih besedah zahvalil g. banu in z nagovorom izročil zastavo praporščaku g. Orešku, ki je s slovesno prisego obljubil, da bo nosil prapor v vseh borbah in ga bo čuval čistega in zmagovitega.

Sledili so pozdravni nagovori zastopnikov češkoslovaškega odposlanstva (poslanec gospod Tuma), westfalskih rudarjev (g. Bolha), Sokola (g. Švajger), Narodne odbrane (g. doktor Cepuder), jugoslovenskih narodnih delavskih sindikatov (predsednik g. Stanković), narodnih železničarjev (načelnik g. Deržič), Zveze kulturnih društev v Ljubljani (ravnatelj g. Jug), ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Pucija (g. dr. Karlin), Delavske zbornice (g. Kosem) in Zveze društev zasebnih nameščencev (g. Zemljič). Izpregovoril je še

predsednik Slovanske delavske zveze, češkoslovaški poslanec g. Tučny, zatem pa je g. doktor Bohinjec zaključil lepo zborovanje.

MANIFESTACIJSKI SPREVOD,

ki je sledil zboru je bil nad vse veličasten. Obstaja pred magistratom, kjer je g. Juvan po nagovoru položil krasen venec k vznožju spomenika kralju Petru Osvoboditelju in je godba «Sloge» zaigrala «Bože pravde». Enako je položil k spomeniku češkoslovaški senator g. Panek lep šopek nageljnov z nagovorom in godba je zaigrala češkoslovaško himno.

Ko so se odposlanstva poklonila spomenu kralja Petra,

JE POVZEL BESEDO LJUBLJANSKI ŽUPAN G. DR. DINKO PUC,

ki je pozdravil vso množico, zlasti rojake iz Westfalije in brate Čehoslovake. Dalje je izvajal: «Junaki dela ste, ki obhajate danes velik praznik, 25 let je poteklo, odkar je bila ustanovljena NSZ. Ni bilo lahko delo, treba je bilo mnogo trpljenja in borbe, toda vztrajali ste. Vztrajali tudi v najhujših časih, tudi takrat, ko vam ni dala domača zemlja kruha, pač pa ga je dajala tujcu. Pozdravljam tudi vaše prapore. Na praporu, ki ste ga prejeli danes, bodo zapisane borbe, vaš znoj, vaše trpljenje in zmage. Zato se praporu klanjamo. Narodno delavstvo je najboljši branik narodne svobode in najboljši stražar naše domovine.» Župan je nato govoril o pravicah, ki pripadajo delavstvu, in poudarjal, da je treba najprej utrditi razmere v državi. Sodobna stiska ni samo gospodarska, predvsem je to duševna kriza, ki vlada po vsem svetu in tudi pri nas. Pri gradnji države mora sodelovati tudi delavstvo.

Županovemu govoru je sledilo viharo odobravanje. V imenu NSZ se je predsednik g. Juvan zahvalil g. županu za lepe besede s poudarkom, da bo delavstvo kakor doslej zvesto svojemu programu.

Godba je zaigrala himno «riej Slovani», ki jo je pela vsa množica.

Na večer pred velikimi svečanostmi, v soboto, se je v dramskem gledališču vršila

SLAVNOSTNA AKADEMIJA,

ki so se je udeležili delavski zastopniki iz vse Slovenije in iz ostalih delov države in naši West-

Ivan Albrecht:

Bogastvo zvestobe

«Kako je že bilo?» se je oglasil še Klemen, ker se mu je zazdelo, da mora kaj reči.

«Stroji so gas», je razlagal Peter. «Bog mu daj dobro! Bo menda že čez petnajst let, odkar ga ni več med živimi. Le čudno, kam se je izgubila Meta, da ni bilo poslednjega glasu več o njej.»

«Svet je širok», je vzdihnil Klemen, a Pavla si je nemo otrla solze.

«Zdaj sva skro enaka», se je čez čas izvilo Klemenu, Pavla pa je vstala in odšla venkaj, kjer je sveže dihal pomladna noč. Nenaadno jo je obšla nepojmljiva bolečina in zavest tolikšne osamelosti, da je pokleknila na vlažno zemljo in v vroči molitvi sklenila roke.

Nebo je bilo polno zvezd in tu in tam se je ognjeno pocedilo v vsemirje. Pavla se je čutila kakor odmaknjeno od zemlje in se je stresla kakor trepetljiv list, ko ji je nekdo položil roko na ramo. Bilo je že proti jutru in z neba je hladno blestela danica.

«Pojdi vendar počivat!» je spoznala Klemenov glas.

Kakor ubogljiv otrok je vstala in odšla v hišo, ter se nikakor ni mogla iznebiti občutka, da stopa v svoj lastni grob...

Po gospodarjevem pogrebu je bilo pri Plaznikovih pusto in mrtvo, dokler ni vsakdanje delo počasi zožilo vrzeli, ki je zazijala po Avguštinov-

vem odhodu. Rajni je bil izročil v oporoki premoženje sinu, ženi kot in užitek, Pavle pa se je spomnil bolj z dobrimi nauki in nasveti, medtem ko ji je izgovoril le neznatno vsoto v priznanje za njeno zvesto delo.

Sprva si rejenka tega niti ni kdo ve kaj jemala k sreči, postopno pa jo je pričelo zbadati. Zgovorne ženice so ji namigavale, češ:

«Bog mu daj dobro, grdo je pa le naredil s teboj!»

«O, ga je že Matilda nagovorila, ker se boji, da bi Pavla kdaj ne zagospodinjila pri Plaznikovih...»

«Oh, kaj, saj se Klemenu ne bo treba ženiti po doti.»

«Že res, vendar...»

«Bežite, bežite, kdo pa sploh misli na kaj takega!» se je branila Pavla. «Po pravici vam povem, da s Klemenom še nikoli nisva govorila o tem.»

«Potlej je tem bolj verjetno», je trdila Burica. «Plazniki so sploh bolj redkobesedni.»

Ko je minila žetev in je bilo že tudi vse omlačeno, se je spomnila Plaznikova na zahvalno nedeljo:

«Dolgo ne bo tako, Klemen.»

Bilo je popoldne po večernicah, prijeten zgodnjejesenski dan. Pavla je imela opravka pri živini, mati in sin pa sta sedela za javorjevo mizo in ugibala, ako bi morda ne kazalo prodati vsaj enega para volov. Čemu čez zimo toliko rediti, ko bo na pomlad že par juncev dober za vprego.

«Malo bi še poredil», je menil Klemen. «Krmu je dosti in čez zimo bo nemara živina kaj porasla v ceni.»

«Misliš? Pa to dá dela, dela...»

«Saj rad delam.»

«Če hočeš pitati, imam tudi jaz več posla.»

«Vam bo že Pavla pomagala.»

«Pavla, Pavla! Zmeraj jo imaš na jeziku! Misliš, da res sloni vse na njenih ramah?»

«Kdo pravi?»

«Ti! Veš, da mi ze preseda! Rajši bi se ozrl...»

«Kam?» jo je prekinil sin.

V materi je že zmagovala nejevolja.

«Kaj se boš delal nevednega, saj nisi več tak... ok! Veš, kar brez ovinkov ti povem, da sem se že nekaterikrat pokesala, zakaj sem jo vzela pod streho.»

«Jaz pa se nikoli», je sinu sinu na jezik, vendar je rajši molče poslušal ploho materinih besedi.

«Tudi z rajnim sva večkrat govorila, Bog mu daj dobro, in sva zmeraj bila istih misli, da Pavla ne sme nikoli postati Plaznikova.»

Klemen je gubal čelo:

«Meni niso oče nikoli ničesar omenili.»

«Saj si lahko videl iz testamenta.»

«Sem, a ne tega, kar vi!»

«Kaaaj?» je vzkipela mati, a Klemen je samo brezbrizno stegnil roko na mizo in jo uporno pogledal:

«Mislite, da ne razumem?»

falci in Čehoslovaki. Na akademiji je imel podpredsednik g. dr. Bohinjec slavnostni govor, v katerem je v lepih izvajanjih očrtal pomen gibanja narodnega delavstva.

Svečanosti so se zaključile v ponedeljek.

S SEJO SLOVANSKE DELAVSKE ZVEZE

v dvorani mestnega magistrata. Na seji so naši in češkoslovaški zastopniki narodnega delavstva ugotovili, da je program obojih enoten. Glede na Malo antanto se je naglašala nujnost, da naj bi bil v korist vseh treh zveznih držav izdelan gospodarski načrt za rešitev onih gospodarskih vprašanj, ki so vsem državam skupna. Med drugim se je potem naglašala tudi neodložljiva potreba medsebojnega dogovora o socialnem zavarovanju.

Politični pregled

Berlinski narodni socialisti so zelo ogorčeni zaradi poloma, ki ga je doživel Hitlerjev zastopnik dr. Rosenberg v Londonu, kamor je šel delat razpoloženje za novo nemško vladavino. Posebno zamerijo Angležem, da so razobnili v javnosti razgovore, ki jih je imel dr. Rosenberg, češ,

da so hoteli na ta način še posebej osmešiti narodne socialiste in njihovo vladavino.

«Deutsche Allgemeine Zeitung» se zlasti huje nad postopanjem Oxfordove, odlične dame londonske družbe, češ, da je pripovedovala ljudem, kako duhovito je oštevala Hitlerja in njegovega odposlanca. Oxfordova je bila zelo odkrita in je povedala dr. Rosenbergu,

da je po vojni skoro v vseh državah sovražno razpoloženje nasproti Nemčiji pustilo, toda po nastopu Hitlerjeve vlade se je javno mnenje spet izpremenilo.

Razgovor s pomočjo tolmača se je pričel s tem, da se je Oxfordova dr. Rosenbergu laskala in občudovala njegov pogum, da je posetil državo, kjer lahko naleti samo na mnenje, sovražno nemški vladi. Prepričana je, da so se pridružili njenemu mnenju vsi odlični Angleži. Dr. Rosenberg je Oxfordovi tudi pripovedoval, da Hitler ne preganja neposredno vere, temveč samo ljudi, posebno žide, ki o njih ve, da so sovražniki njegove vlade. Oxfordova je nato vprašala Rosenberga,

V materinih očeh se je bliskalo, ko je nadaljeval sin:

«Očetu se je škoda zdelo zapisavati doto, ker so si lahko mislili...»

Zdaj se mati Matilda ni mogla več premagati. «Tako torej», je zaskrbel. «Pritepenka, praviš, da mi bo rezala kruh! Ali sem jaz Strženovim napravila grunt?»

Onemogla jeza se je izgubljala v jok, ko je škrtal iz žene ranjeni ponos:

«Pri tej priči rajši grem iz hiše.»

«Saj grem lahko jaz!» je vstal Klemen in jo res mahnil venkaj.

Plaznikovka je bila kakor omotična. Od jeze ni vedela, kam naj se obrne. Namerila se je že v hlev, da bi pošteno oštela nezvanko, ki ji je tako prevzela in odtujila sina, pa se je zbala, češ:

«Oba se mi bosta na tihem smejala», jo je grizlo in se je kar grede obrnila ter zavila k Drevenki, ki je rada poslušala njeno vzdihovanje.

Medtem je Klemen mirno odšel v klonico in malce počakal, da bi se pomiril. Materina nenadna jeza je tudi njega pogrela. Saj prav za prav doslej sploh ni nikoli dosti razmišljal o ženitvi in se mu tudi ni nikamor mudilo, če pa mati sama sili, mora nekaj reči. In kaj bi nazadnje iskal neveste okrog! Če že res mora biti, je Pavla kakor nalašč ustvarjena za Plaznikovo hišo.

«Joj, kako sem se ustrašila!» je vriče odskočila Pavla, ki je iz hleva prišla po steljo.

«Ali sem taka zverina?»

«Tega nisem rekla», je zardelo dekle, ki ga je iznenadil Klemenov vroči pogled.

Za trenutek sta obstala drug pred drugim. Pavla se je oprla na vile, Klemen je stal naslonjen na leseno steno in čakal. Tako še ni bil Pavle nikoli videl. Srnje oči so bile krotke in lice kakor zdravo jabolko v okviru gostih kostanjevih las čudno vabljivo in gladko.

«Kaj pa ti je?» je slednjič zaskrbelo mladenko in prsi so ji začele valovati kakor polje pred nevihto.

«Zakaj vprašaš?» je bil on kakor odsoten.

«Tako... Čudno se mi vidi...»

«Saj je vse čudno, ali ne?»

«Kaj?»

«Oh...»

Zamahnil je z roko, se ozrl po nebu in takoj zopet povsili oči.

Pavla je odložila vile in roke so ji omahnile. «Saj mi ni treba prizanašati, Klemen,» je povzela z drhtečim glasom, «ko že nekaj časa slutim, da sem samo v napotje. Prej ko izvem resnico, bolje bo zame...»

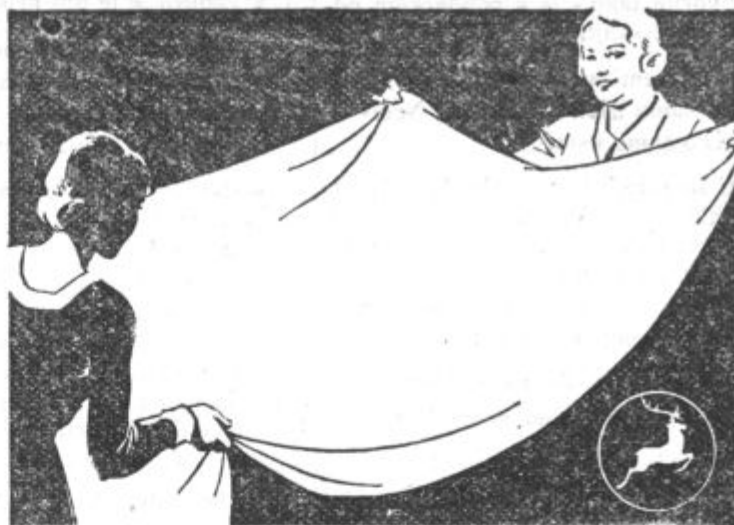
«To se pravi za oba!» je izdaval Klemen in jo pogledal, da se ga je skoro zbala. Nehote se je začela odmikati, mladenič pa jo je prijel za roko in jo hlastno potegnil k sebi:

«Ali zdaj čutiš resnico?»

Pavla se je tresla kakor v vročici.

«Mlada Plaznikovka boš, če me moreš imeti vsaj malo, čisto malo rada...»

«Klemen!»

Kdor ga pozna, mu ostane zvest!

Že od nekdaj pomaga Schichtovo terpentinovo milo gospodinji temeljito prati in vzdrževati v hiši red in čistoto.

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovaj in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

fordova je pristavila, da bi se tresla od strahu, če bi bila zdaj v Nemčiji. Rosenberg se je opravičeval, češ, da je želja narodnih socialistov, da bi se jim pridružilo vse ljudstvo. Židje so pa proti njim. Po vojni so zasedli najboljša mesta in njihova pokvarjenost je podpirala socialistične

«Hočeš?»

Omahnila je kakor bilka, ki jo opali vročina in se prepustila njegovemu objemu.

«A mati?» se je prva iztreznila Pavla.

Klemen je zamahnil z roko:

«S svojo ženo bom moral živeti jaz, ne mati...»

«Vendar ne bi brez njih privoljenja...»

«Ne izgovori, ko ne veš, kaj mi s tem pri-
zadeneš!»

Vzlic temu mu je izkušala dopovedati, naj se najprej pogovori z materjo. Sreča v zbadanju in prepirih bi ne bila sreča. Počasi bi se tudi sam zavedel tega in bi obžaloval svoj korak. Potlej bi seveda bilo prepozno in ta misel bi ga utegnila gristi in mu zaskutiti ženo. Nazadnje bi tako nastal v hiši živ pekel.

«Kako le moreš misliti na kaj takega in gledati tako črno!»

«Saj veš, kako sem rasla, odkar se zavedam. Že misel, da nimam ne očeta, ne matere in ne doma, je bila strašna za ne. Sama na vsem božjem svetu, sama in navezana samo na milost usmiljenih ljudi... Kolikokrat mi je bilo, da bi se napotila po svetu...»

«Samo poizkusi», ji je nagajivo požugal Klemen. «Meni ne uideš, da veš!»

«Zate bi rada prestala tudi smrt,» je resno odvrnila mladenka, «če bi vedela, da ti bo v srečo...»

pauke. «Ne govorite tako,» je s poudarkom odgovorila Oxfordova, «kajti vi,

ki izganjate iz Nemčije njene možgane in znate kričati samo 'Heil Hitler', ste Nemčijo samo osmešili.»

Nemški listi so zaradi izjav Oxfordove in zaradi izjav mnogih drugih Angležev, ki prav tako niso izražali posebnega veselja nad hitlerjevsko nemško vladavino, po vrsti prav hudi.

Postopanje Nemčije na razorožitveni konferenci v Zenevi izziva odpor vse Evrope.

Nemčija je pokazala, da noče razorožitve, nego svoje popolno oborožitev.

Vodja nemškega odposlanstva na konferenci je pretekli teden povsem odkrito izjavil, da Nemčija ne bo pristala na noben sklep razorožitvene konference, ako se ji ne dovoli, da se po svoji volji oboroži.

Ta postopek

je združil vso Evropo proti Nemčiji.

Tako je po seji angleške vlade te dni izjavil angleški zunanji minister Simon novinarjem: «Razorožitev se mora izvesti. Kdor se bo protivil, mora računati z odporom vsega sveta!» Izmenjava misli med Londonom, Parizom, Rimom in Washingtonom glede nemškega poizkusa rušenja razorožitvene konference je dovela do strnjene fronte proti Nemčiji. Celo Italija, ki je že krepko navezavala prijateljske stike z Nemčijo, je postala hladna naproti Nemcem. Zelo so ogorčeni zaradi ženevskih dogodkov v Ameriki, kjer hitlerjevska Nemčija zavoljo svoje srednjeveške notranje politike že itak ni uživala posebnega prijateljstva.

Listi poročajo,

da bo za binkošti odpotoval avstrijski zvezni kancelar dr. Dollfuss v Rim, kjer se bo takrat mudil tudi nemški kancelar Hitler.

Dollfuss bo potoval v Rim k podpisu novega konkordata, da bi s svojo navzočnostjo še bolj poudaril njegov pomen, namen Hitlerjevega potovanja v Rim pa še ni znan. Kolikor se je moglo izvedeti iz okolice zveznega kancelarja dr. Dollfussa, ni za sedaj nič sklenjenega o kakem morebitnem njegovem sestanku s Hitlerjem, vendar pa ne more biti dvoma, da se bosta sestala.

V Zenevo je te dni prispel

rumunski zunanji minister Titulescu in se sestal z ostalimi zunanjimi ministroma držav Male antante dr. Benešem in Jevtićem.

Na sestanku so razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na ženevsko razorožitveno in londonsko gospodarsko konferenco. Ministri so ugotovili, da se glede vseh teh vprašanj docela strinjajo.

Japonske čete so v naglem prodiranju južno od Velikega zidu že prejšnje dni prekoračile reko Luan pri Luančanu. Japonci so zopet zavzeli več mest, ki so jih morali prej izprazniti. Njihova letala so te dni bombardirala mesto Mijun severovzhodno od Pekinga. Kakor kaže,

ne bo dolgo trajalo, da bodo Japonci v Pekingu.

Kitajci se branijo pri Anšuanu ob železniški progi in so se razvili tamkaj hudi boji. Položaj je zelo resen.

DOPISI

NOVA VAS PRI SV. MARKU NIŽE PTUJA. (Smrtna kosa.) Tu je preminil vzorni mladenič Ivan Bezjak. V najlepšem času, ko se je priroda okrasila s cvetjem, nas je Ivan v najlepšem razcvitu življenja, star šele 21 let, za zmeraj zapustil. Pred kratkim je bil pozvan kot novinec v vojaško službo, a božja volja je hotela drugače. Bodi ti lahka domača zemljica! Njegovim žalujočim svojcem iskreno sožalje!

OBREŽ PRI SREDIŠČU. Te dni se je poročil pri Sv. Miklavžu g. Jakob Bratuša, posestnikov sin in znani vzorni čebelar, z gđc. Kristino Tomažičevo iz ugledne rodbine Tomažičeve od Sv. Miklavža, nečakinjo mariborskega škofa Tomažiča. Poročencema obilo sreče! — V petek 6. t. m. je umrl po krajši bolezni g. Franc Kolarič, ugleden posestnik na Grabah, v starosti 75 let. V nedeljo 7. t. m. smo ga pokopali ob veliki udeležbi, ki je pričala, kako spoštovan in priljubljen je bil pokojnik. Naj v miru počiva! Žalujočim naše sožalje!

PTUJ. Javna shoda JRKD bosta 21. t. m. pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah, 28. t. m. pa pri Sv. Marku pri Ptuj, na obeh krajih po rani

sv. maši. Poročal bo narodni poslanec g. Lovro Petovar.

SV. JERNEJ PRI LOČAH. Tudi letos je proslavil podmladek Rdečega križa materinski dan prav pristrčno. Deklamacijam in petju je sledila tridejanka «V varstvu božjem». — Sokolska četa priredi 18. junija tekmo koscev. Naklepne kose čakajo srditega bojnega pohoda. Tekmovalci že ugibajo, kdo bo prvi. — Dne 6. t. m. je na tukajšnji šoli zborovalo učiteljsvo konjiškega sreza. Lep majski dan je privabil mnogo zborovalcev, ki jim je naše gnezdece prav ugajalo. — V sosednjih Ločah je ustanovljena strelska družina. Želimo mnogo uspeha! — Zakonski jarem si je natorvil g. Franc Kušter. Želimo vso srečo njemu in njegovi družici! — Dosedanji naročniki «Domovine» naj priporočajo list prijateljem, člani Vodnikove družbe pa poravnajo članarino za leto 1933.

VERŽEJ. V našem majhnem trgu se opaža posebno letošnje leto na prosvetnem poprišču zelo živahno gibanje. Razna prosvetna društva tekmujejo med seboj s svojimi prireditvami. Pred kratkim smo imeli priliko slišati nekaj zelo lepo izvajanih modernih cerkvenih skladb, in sicer na cerkvenem koncertu, ki ga je priredil 7. t. m. veržejski cerkveni pevski zbor. — V nedeljo 14. t. m. smo pa doživeli v dvorani g. Hedžeta novo, prijetno presenečenje. Videli smo, kako je nastopila na odru naša šolska deca v prelepi igri «Desetnik in sirotica». Ginjeni smo bili, ko smo gledali na odru naše malčke v pestrih oblekah pritlikavcev in snežnobelih oblačenih gorskih vil. Solze so marsikateremu gledalcu zablesteli v očeh, ko je nastopila sirotica. Z redko dovršenostjo je podala svojo vlogo. Sploh je bila vsa predstava dobro naštudirana, za kar gre razen igralcem, zahvala tukajšnjemu učiteljskemu zboru pod vodstvom šolskega upravitelja g. Kozarja. Na žalost se je pa moralo ugotoviti, da je med ljudstvom zelo malo zanimanja za mladinske prireditve, kar je pričal razmeroma slab obisk. Zeleti bi bilo, da bi se ljudje udeleževali takih šolskih prireditev številneje, da bi s tem dali svojim malim nekoliko zadoščenja za njihov trud, ki je za tako majhno deco gotovo velik.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

Mati Plaznikovka je spoznala, da je danes vsaka beseda zastoj. Mrmraje je prinesla sinu malo južino in kakor sama zase govorila o pokvarjenem svetu, ki ga mora zaleti božja jeza, ker devlje v nič svete božje zapovedi in se hoče ravnati po svoji neumni glavi.

Klemen je molčal. Čez čas je vzel v roke časnik in pričel glasno čitati, dokler niso mater zamikale razne novice in jo speljale na druge misli. Posebno jo je prevzela vest o nekem trgovcu z živim blagom, ki so ga oblastva zasačila in prišla, ko je hotel baš ukrcati na ladjo pet ničesar hudega slutečih deklet.

«Da le morejo živeti take zverine v človeški podobi!» je dajala duška resnični ogorčenosti.

«Kaj bo to!» se je delal Klemen brezbriznega. «Saj drugod ljudje celo barantajo z lašno krvjo!» «Jezus Marija, preberi no! Čudno, da se svet ne pogrezne!»

«Tega ni v listu.»

«Kje si pa slišal?»

«Pri nas v Prelomu!»

«Za božji čas!»

«No, mislite, da ne vem, čemu se Drevenka tako liže okoli vas? Da bi me zamrežila s Cilo. Škreba misli, da bom sedel na doto.»

«Klemen, tako sodiš?» se je materi tresel glas. «S čim sem si to zaslužila?»

«Saj nisem rekel vam,» se je zasmilila sinu, «samo oči sem vam hotel odpreti.»

(Dalje prihodnjič.)

«In če ti pravim, da si ti edina moja sreča...»
«To je tako... Fantovska beseda...»
«Ti jo je že kdo rekel?» je Klemen popadla ljubosumnost.

«Že, je Pavla z nasmeškom nagnila glavo.

«Saj veš, tisti agent, ki je lani stikal tod okrog.»

«Tisti?» se je zaiskrilo v mladeničevih očeh.

«On, dà. Pa je bilo seveda samo v šali. Mar je bilo agentu zame.»

«In tebi?»

«Kaj?»

«Misliš nanj?»

«Klemen, kam pa vendar gledaš, da se moreš iznebiti take norosti! Veš...» se je napol obrnila od njega.

«Ne bodi no kakor osa,» je ugajalo mlademu Plazniku. «Ali se jaz ne smem čisto nič pošaliti?»

«Midva sva govorila resno.»

«Pravi! Pa dajva: Nekaj praproti bo še treba spraviti domov.»

«In se je treba o tem meniti v klonici,» je nenadno segla v besedo Plaznikovka, ki se je bila medtem vrnila od Drevenovih in šla oprezovat za sinom.

«S kom naj pa v hiši govorim, ko ni bilo žive duše tam!»

«Saj bi bil lahko z menoj stopil malo k sosedu.»

«Po kaj?»

«Vendar nisi divji mož, da bi se tako ogibal ljudi...»

«Takih zmeraj, ki mi niso všeči!»

«No, Dreven je pa že gospodar, da malo takih.»

«Nisem rekel, da ni.»

«Z njim bi se vendar lahko kaj pomenil in posvetoval.»

«Naj pride rajši on k nam!»

«Kako si čuden, Klemen! Kar pomnim, je bilo v navadi, da so mladi gospodarji obiskovali stare in izkušene.»

«Kjer se jih za vsak rokav ne drže kite,» se je zaničljivo zasmel Klemen. «Mislite, da bom res hodil poslušat Drevenovo Cilo in gledat, kako zmeraj zavija oči. Saj mora človek misliti, da jo lomí božjast!»

«Tako zelo si že povezan in priklenjen!» je mati Matilda z jeznim pogledom na Pavlo sklenila roke.

Mladenka je stresla z glavo, nabodla stelje na vile in odšla v hlev. Sin je nejevoljno zaškripal z zobmi:

«Nič nisem vezan in se tudi ne dam uklepati!»

In je odšel v hišo, a mati s sklonjeno glavo za njim.

«Svetemu Duhu se priporočil!» ga je iz veže vnovič začela obdelavati, «da ti dá pravo pamet in pravo spoznanje! Ali ne vidiš, kako tiščiš sam v svojo nesrečo?»

«Saj jo bom moral nositi jaz!»

«In mati? Misliš, da tvoje gorje ni moje gorje?»

«Potem bodi še moja sreča vaša sreča!»

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

GOVEDA. Na mariborskem sejmu so bile cene za kilogram žive teže naslednje: voli, debeli, 4 do 5,25, poldebili 3 do 3,50, voli za rejo 3 do 3,75, biki za klanje 3,50 do 4, krave za klanje, debele, 2,75 do 5,25, krave, plemenske, 1,50 do 2,50, krave za klobasarje 1,50 do 2, krave za molžo in breje 2 do 2,25, mlada živina 3,75 do 5,30 in teleta 4 do 5 Din. Cene mesu so bile naslednje: volovsko meso I. 12 Din, II. 6 do 8, meso bikov, krav in telic 5 do 7, telečje meso I. 12 do 14, II. 6 do 8, sveža svinjina 10 do 16 Din za kilogram.

SVINJE. Na svinjskem sejmu v Mariboru so bile cene naslednje: 5 do 6 tednov stari prasci 100 do 120 Din, 7 do 9 tednov 150 do 200 Din, 3 do 4 mesece 250 do 350 Din, 5 do 7 mesecev 450 do 500 Din, 8 do 10 mesecev 600 do 650 Din in enoletni 750 do 900 Din. Kilogram žive teže je bil po 7,50 do 8 Din, mrtve pa 10,50 do 12 Din.

HMEJLJ. Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Žalcu poroča 10. t. m.: Pri precej ugodnem vremenu se v hmeljskih nasadih nadaljuje prvo, delno že tudi drugo privezovanje mladih poganjkov, ki se krepko razvijajo. Obče se opazuje, da hmeljarji letos z večjo vneto in z večjim veseljem izvršujejo vsa dela kakor v minilih letih. Gnojenje s hlevskim in umetnim gnojem se pravilno izvršuje. Te dni so bili prodani še zadnji ostanki letnika 1931., in sicer po 15 Din za kilogram. Na odrešitev pa še čakajo ostanki letnikov 1930. in 1929. — Dviganje hmeljskih cen, ki traja že več tednov, se še ni ustavilo. V Zalcu je cena dosegla ob koncu tedna 2250 Kč za 50 kg, to je skoro 100 Din za kilogram. Zateško udruženje hmeljarjev namreč javlja, da se je cena hmelju pretekli teden gibala med 2100 do 2250 Kč za 50 kg (91-60 do 98-10 Din za kilogram) nasproti 2000 do 2200 Kč v prejšnjem tednu in 1600 do 1800 Kč pred tremi tedni. Lanski letnik je skoro razprodan, zato se je znova povečalo zanimanje za hmelj iz leta 1931., ki se mu je cena naglo dvignila na 900 do 1015 Kč za 50 kg (39-25 do 44-25 Din za kilogram). V enem mesecu se je cena hmelju iz leta 1931. podvojila. Kupovalo se je predvsem za izvoz. — Enako so se kupčije razvijale v Nürnbergu. Hallertauski hmelj se je v manjših razpoložljivih partijah prodajal po 275

do 280 mark za 50 kg (96 do 98 Din za kilogram). Gorski hmelj so kupovali v razpoložljivih kakovostih po 225 do 235 mark, spaltski pa po 260 do 270 mark. Tudi v Nürnbergu se je zaradi pomanjkanja lanskega hmelja povečalo zanimanje za hmelj iz leta 1931., ki se je v večjih partijah trgoval pri čvrsti ceni po 90 do 125 mark za 50 kg (31-50 do 43-75 Din za kilogram).

VINO. Kupčija z vinom se je pričela nekoliko gibati. Kupujejo pa bolj manjši gostilničarji in prekupevalci, ki odvažajo nakupljena ali od vinogradnikov samo zaupana jim vina po večini s tovarnimi avti na vse strani. Take kupčije pa so večkrat prav neugodne za prodajalca, ako svoje blago na slepo zaupa. Zaradi takih pogostih majhnih odjemov so cene le v Halozah nekoliko poskočile, sicer pa so povsod skoro neizpremenjene, in sicer od 2 do 2,80 Din za osem odstotna do deset odstotna mešana in od 3 Din navzgor za močnejša mešana in za sortirana vina. Sega se v prvi vrsti po popolnoma povrelih in čistih vinih.

KRMA. Na mariborskem trgu so bile cene naslednje: seno po 50 do 65 Din, otava po 55 do 65 Din in slama po 40 do 50 Din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (premija 28-5 %):

1 nizozemski goldinar za 23-06 do 23-17 Din;
1 nemško marko za 13-40 do 13-50 Din;
1 ameriški dolar za 48-52 do 48-80 Din;
100 francoskih frankov za 225-88 do 227 Din;
100 češkoslovaških kron za 170-90 do 171-76 Din;
100 italijanskih lir za 297-68 do 300-08 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8-65 do 8-85 Din. Vojna škoda se je trgovala po 191 do 195 Din, investicijsko posojilo pa po 42 do 45 Din.

Sejmi

22. maja: Videm (srez Brežice), Loka pri Zidanem mostu, Št. Lambert, Vrhnika, Cerknica pri Logatecu.
23. maja: Sv. Peter pod Sv. Gorami.
24. maja: Nova vas (Bloke).
26. maja: Prevalje, Svätina, Luče, Mengeš, Mala gora, Vitanje, Radeče, Polšnik, Radohova vas, Sv. Urban v Slovenskih gorah, Ljutomer, Gornja Radgona, Št. Gotard.

Kratke vesti

== Hranilne vloge pri slovenskih hranilnicah. Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani je sestavila podatke o gibanju hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah in obeh banovinskih hranilnicah v dravski banovini v prvem letošnjem četrtletju. Ob koncu preteklega leta so se hranilne vloge vseh slovenskih hranilnic zaradi pripisa obresti dvignile na 1188 milijonov dinarjev, tako da so znašale nekaj več kakor ob koncu prvega polletja preteklega leta. V primeri z najvišjim stanjem, ki je bil zabeležen v začetku lanskega leta, pa so vloge do konca leta nazadovale za 74 milijonov; pri tem pa niso padle pod stanje ob začetku leta 1931. V prvem letošnjem četrtletju so se vloge zmanjšale nasproti stanju ob začetku leta za 41,3 milijona dinarjev, tako da so ob koncu marca znašale 1147 milijonov dinarjev.

== Neupravičena prepoved uvoza svinj v Avstrijo. Avstrija je nedavno začasno prepovedala uvoz jugoslovenskih, rumunskih in poljskih svinj z obljubo, da se bodo kontingenti lahko pozneje nadomestili. Avstrijsko poslaništvo v Beogradu sporoča, da bo prepoved trajala štiri tedne. Naši izvozniki so zaradi tega ukrepa Avstrije zelo vznemirjeni, ker bo težko povečati v poletnih mesecih dovoz na avstrijski trg, saj se poleti uživa nje svinjskega mesa vedno zniža. Značilno je pri tem, da Avstrija ni istočasno prepovedala uvoza iz Madžarske. Kakor doznava beograjski «Privedni Pregled», so prizadete tri države že vložile ugovor pri avstrijski vladi, pri čemer se sklicujejo na trgovinske pogodbe, po katerih se prepoved uvoza lahko izreče samo v primeru nastopa kužnih bolezni. V ugovorih poudarjajo vse tri države, da morajo taki ukrepi prisiliti prizadete države, da proti uvozu avstrijskega blaga enako postopajo.

== Kje se dobe sejemske legitimacije. Legitimacije za obisk letošnjega ljubljanskega velesejma od 3. do 12. junija prodajajo po 3 Din vsi večji denarni zavodi, županstva, župni uradi, prosvetna društva, tujskoprometne ustanove in večje železniške postaje dravske banovine. Kjer bi legitimacij ne bilo na razpolago, naj se zahtevajo od urada ljubljanskega velesejma. Organizacije in ustanove, katere bi želele prevzeti prodajo legitimacij, se naprošajo, da se obrnejo na urad velesejma. Pri dohodu na velesejem doplača imetniki legitimacije razliko v ceni, to je 27 Din, pri velesejmski blagajni, kjer dobi potrdilo o obisku ve-

Mirko Brodnik:

17

Goljava

«Sin, sin, ne govori tako. Božja kazen pride!»
«Dovolj sem bil kaznovan. Hujše kazni ne more biti. Smrt? Ne bojim se je. Morda bi mi bila le rešitev. Morda bi bilo prav, da bi še mene vzela, če je vzela vse drugo. Tebe še smrt ne mara, starec», se je zagrohotal.

«Tak ne prideš?» je starec obupano vprašal.
«Ne, ne pridem», je Janez odvrnil. Potem se je obrnil in krenil v hišo.

Stari Kosmač je obstal kakor prikovan. Gledal je v vrata, ki so se zaprla za njim, za mladim goljavskim kraljem.

Gledal je, gledal. Čakal je. Ali je to resnica? Ali je mogoče?

Takega sina ima! Tak zarod je pognal na Goljavil!

Ne, ne, saj ne more biti res. Vrata se bodo odprla, mladi se spet pokaže na pragu, k njemu stopi in mu poreče:

«Oče, saj nisem tako mislil. Ne vem, kaj me je prišlo, da sem govoril take besede. Vrnem se na Goljavo... Vrnem se...!»

Toda vrata so ostala zaprta.

S pobešeno glavo se je starec obrnil in se oprl na palico. Z drsajočimi koraki je šel po hribu navzdol.

Vrata v hiši pod hribom so ostala zaprta.

Peto poglavje.

Goljava je spala. Utrujena je bila. Vsa v ranah. Povsod je krvavela: v gozdovih, na poljih, v hiši.

Kdor jo je videl pred dobrim letom in zdaj, ne bi mogel verjeti, da je kaj takega mogoče.

Vse je bilo prazno, mrtvo, kakor bi bilo zapuščeno.

Kakor sence so se plazili domači po hiši. Kakor bi se drug drugega bali, kakor bi se bali slednjega živega bitja, ki pride blizu.

Res so se ga bali. Saj so vedeli, da nihče, ki pride na Goljavo, ne prinese niti beliča. Kdo je še prihajal nanjo? Upniki, ki so terjali svoj denar, biriči, ki so hoteli plačati.

Stari Kosmač ni vedel, kaj je zarubil izterjevalec, ki je prejšnji dan prišel. Niti tega ni vedel, kdaj je šel in kod vse je hodil. Meta mu je povedala zgolj to, da bo najbrž čez štirinajst dni dražba. Vse pojde na boben. Vsi upniki so se združili in naenkrat zahtevajo plačilo.

Sel bi jih prosil, toda vedel je, da bi bilo vse zaman. Poznal jih je. Prav taki so bili kakor on nekoč, ko je še vladal nad Goljavo, ko je še stiskal pod palcem težke tisočake.

Vse je izgubljeno. Vse pojde v tuje roke, zemlja in dom. Vse, vse.

Morda bi le lahko kaj rešil?

Tam zadaj za hribom stoje še zmeraj debele bukve. Trije ljudje jih ne bi objeli, je rekel Miha. Morda bi te bukve rešile Goljavo?

Janez ni hotel priti. Dà, če bi bil on prišel, bi padle bukve mimogrede. In les bi plačal dolgov. Starec in Miha pa sta preslabotna, da bi jih posekala. Če bi jih sekal kdo drugi, bi zahteval plačilo, ki ga Kosmač ne zmore. Kaj naj napravi? Ali naj pusti, da bodo vse skupaj za malenkost prodali? Ne, ne, ne sme pustiti. Sramota bi bila. Dokler je še iskra življenja v njem, mora delati. Dokler je le še malo upanja, da Goljava reši, mora vse poizkusiti. Šele potem, ko bo videl, da je vse izgubljeno, bo pobesil roke.

Vedel je, če pade Goljava, pade tudi on. Tako mu je usojeno. Brez Goljave tudi njega ne bo. Da bi na stara leta beračil? Ne, ne, že zaradi sina neče, da ne bo rekel, da je imel on prav. Iz hiše ga je sunil, sin, kakor mečejo berače, in sam mu je te besede vrgel v obraz. Ne, Kosmač ne bo beračil.

Tam gori na hribu stoje mogočne bukve. Rešitev Goljave. Sekire in žaga čakajo.

Vse poizkusi. Sam pojde sekat. Čeprav je slaboten, da ga komaj noge drže pokoncu.

Ne bo odnehal, ne sme odnehati. Ne sme. Čeprav pade vsak dan samo ena bukev ali dve, bo to rešitev. Goljava bo rešena.

Miha mu bo pomagal. Star je že Miha. Betežen kakor on, toda Kosmač ve, da ga v teh hudih dneh ne bo zapustil. Dober je. Od mladosti je na Goljavi. Delal je, zmeraj delal, samo zadnje čase, ko je vse na Goljavi spalo, je spal tudi on. Počitka je bil potreben. Mišice so se mu morale odpočiti...

lesejma, nato mu pa bo vozni listek veljal za brezplačen povratek.

— **Vinska razstava v Novem mestu.** Ob pri-
liki vinarskega kongresa v Novem mestu 24. t. m.
priredi podružnica Vinarskega društva v Novem
mestu vinsko razstavo, na kateri bodo razstav-
ljena vina iz novomeškega, krškega, metliškega
in črnomelskega sreza. Razstava ima namen, da
pokaže gostilničarjem in vinskim trgovcem dobro
kakovost dolenskih in belokranjskih vin, ki so
često po krivici zapostavljena. Otvoritev raz-
stave bo na praznik 25. t. m. ob 11. v salonu re-
stavrarije g. Windischerja ml. Razstava bo od-
prta do 19. ure.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj boter petnajstemu otroku.** Kmetovalcu
Petru Kubeku v Hrtkovcih pri Rumi se je rodil
petnajsti otrok. Fantička so krstili za Petra An-
dreja, za botra pa je vpisan Nj. Vel. kralj, ki je
poslal primerno darilo. Krst je bil opravljen z
veliko svečanostjo.

* **Izredni uspehi trboveljskih slavčkov.** Pevski
nastopi trboveljskih slavčkov po češkoslovaških
mestih dosežajo izredne uspehe. Praški dnevnik
«Narodni listy» prinaša o njih pevskih zmoglostih
izredno laskavo oceno. Pravi, da so trboveljski
slavčki povsod, kamor so prišli, doživeli radosten
sprejem in veliko pohvalo. Tudi praško občinstvo
je nastop mladih grl bratskega jugoslovenskega
naroda silno ogrel. Ves večer so po dvorani, kjer
so peli, odmevali vzkliki veselja in priznanja na
naslov malih pevcev in njih vodje učitelja Šuli-
goja, ki tako uspešno vodi svojo pevsko otroško
družino. Ves večer so deneli z odra mili, jasni
otroški glasovi, strnjeni v soglasnot in ubranost.
Veliko pevsko zrelost so zlasti pokazali v pesmi,
kjer se je glas solistke končal v polglasovih. Po-
ročilo navaja spored in pravi, da so najbolj uga-
jale in užgale narodne pesmi. Zelo ganljivo je
bilo, ko je pred pričetkom sporeda pozdravil go-
ste češki mladinski zbor z jugoslovensko himno,
gosti so pa odgovorili s češkoslovaško himno.
Prav posebno je vplivala na občinstvo Adamičeva
«Uspavanka» in je bila mala solistka s svojim
glaskom deležna viharnega odobravanja.

* **Zahvala ameriških Slovencev ljubljanski ob-
čini.** Ljubljanska občina je poklonila Slovencem v
Clevelandu Lobodov kip Ivana Cankarja. Kip so

postavili v ondotni jugoslovenski narodni park,
ki je bil odprt lani 1. decembra v navzočnosti
poslanika dr. Pitamica, Clevelandski Slovenci so
zdaj poslali ljubljanskemu županu dr. Pucu in
občinskemu svetu pismi, polni iskrene, ganljive
hvaležnosti. Kip smatrajo za poklon vsemu jugo-
slovenskemu narodu v Zedinjenih državah in za
dokaz neminljive bratske ljubezni. Občinskemu
svetu sporočajo med drugim: «Naša srca so in
bodo vedno vaša in vaša borba je vedno naša
misel. Zdravstvujte nam tisočkrat, bratje v močni,
nerazdružljivi Jugoslaviji!»

* **Zadnja pot podporočnika Alojzija Knapa.**
Predzadnje nedelje se vršil pogreb podporočnika
g. Alojzija Knapa, pilota lovca, ki je preminil v
Zemunu. V Cerknici menda še niso imeli takega
pogreba. Na čelu žalnega sprevoda so pogrebi
nosili 28 krasnih vencev, med njimi mnogo iz
Zemuna in Beograda. Najlepši venec je podarilo
ministrstvo za vojsko in mornarico. Pred krsto
so korakali domači, starotški in rakeški Sokoli
v krojih. Godbeni odsek cerkniškega gasilnega
društva je igral žalostinke in pevski zbor je pel
žalne pesmi. V imenu Sokola se je ob odprtem
grobu poslovil od pokojnika br. dr. Pušenjak, v
imenu rezervnih oficirjev g. dr. Krašovec, v imenu
pokojnikovih tovarišev iz Zemuna in Beograda pa
podporočnik g. Klavara. Kako je bil pokojni Kle-
menov Lojze priljubljen med domačini, priča dej-
stvo, da se je pogreba udeležila ogromna množica
cerkniškega prebivalstva. Naj bo pokojniku zem-
ljica lahka!

* **Smrt starega vzglednega šolnika.** Te dni je
umrl v Ljubljani v viski starosti 70 let upokojeni
nadučitelj g. Avgustin Arselin, do zadnjega
krepak in zdrav. Z njim je legel v grob dober uč-
itelj, pravi ljudski prijatelj. Vest o njegovi smrti
bo zlasti užalostila Gorenjce in Dolenjce, med
katerimi je pokojnik deloval dolgo vrsto let kot
učitelj in vzgojitelj mladine, zlasti pa kot prijatelj
in organizator kmetijskega gospodarjenja. Sadovi
vztrajnih prizadevanj pokojnega nadučitelja Arse-
lina so zapustili globoke korenine v Dupljah pri
Kranju na Gorenjskem, v Ljubnem na Gorenj-
skem in v Prečni pri Novem mestu. Tudi v No-
vem mestu je blagi pokojnik, kjer je živel prva
leta svoje upokojitve, med mnogoštevilnimi pri-
jatelji in znanci zapustil prijetne spomine in glo-
boko spoštovanje. Pokojniku naj ostane blag spo-
min, žalujočim svojem naše iskreno sožalje!

* **Nenadna smrt šentpavelskega župana.** Na
Grobliji v Savinjski dolini je po kratki bolezni

umrl v starosti 52 let ugledni posestnik in župan
občine Št. Pavla pri Preboldu g. Anton Kač, brat
našega novinarskega tovariša in pisatelja g. Jan-
ka Kača. Pokojnik je dolga leta živel v Ameriki,
po vojni se je vrnil v rodni kraj, kjer si je kupil
lepo domačijo in jo vzorno upravljal. Šentpavelska
občina izgubi z njim odličnega javnega delavca,
pogrešala pa ga bodo tudi mnoga društva. Pokoj-
nik je bil član okrajnega šolskega sveta, načelnik
žalske gasilske župe in vnet Sokol. Za njim ža-
lujejo žena Ana in trije nepreskrbljeni otroci.
Bodi pokojnemu ohranjen blag spomin, hudo pri-
zadetim svojem naše iskreno sožalje!

* **Pravila Junao potrjena.** Notranje ministrstvo
je odobrilo pravila Jugoslovenske nacionalne
omladine (Ju-na-o), ki si je postavila za smoter,
da zbira predvsem nacionalno mladino po vsej
državi, ki je bila prej organizirana v Organizaciji
jugoslovenskih nacionalistov, v Srbski nacionalni
organizaciji kakor tudi v novih omladinskih na-
cionalističnih združenjih, ki so bila po 6. janu-
arju leta 1929. osnovana v raznih naših krajih.

* **Konjske dirke na Cvenu.** Kolo jahačev in
vozačev v Ljutomeru priredi na praznik 25. t. m.
z začetkom ob 15. uri pomladno konjsko dirko na
dirkališču na Cvenu pri Ljutomeru. I. dirka drav-
ske banovine; enovprezna vožnja za 4 do 12 let
stare še ne nagrajene konje, vzgojene v Jugosla-
viji; proga 1600 m; nagrade 2000 Din. II. dirka
«Nepomuk»; enovprezna dirka za triletno konje,
vzgojene v Jugoslaviji; proga 1600 m; nagrade
1350 Din. III. dirka ljutomerskega sreza; eno-
vprezna dirka za 3 do 12 let stare konje, vzgo-
jene v Jugoslaviji; proga 2000 m; nagrade 1450
dinarjev. IV. dirka ministrstva za kmetijstvo:
dvo-vprezna dirka za 3 do 12 let stare konje, vzgo-
jene v Jugoslaviji proga 2400 m; nagrade 1700 di-
narjev. Dirke se bodo vršile po določenih kasa-
ških predpisov. Dirkali bodo po večini konji slo-
veče murepoljske pasme, ki se goji v ljutomer-
skem srezu že poldrugo stoletje. Zanimanje ko-
njerejcev je veliko, zato prosimo, da se vsi za-
nimanci od blizu in daleč v častnem številu ude-
ležite naših kmečkih konjskih dirk.

* **Šolska mladina bo imela za obisk letošnjega
ljublanskega velesejma,** ki bo od 3. do 12. junija,
znižano vstopnino 3 Din za učenko, odnosno
za učenca, ako bo obisk skupen pod vodstvom
učiteljstva. Dan obiska poljuben. To velja za vse
šole in učne zavode. Ogled velesejma bo nudil
mladini najpraktičnejši pouk o razvoju in stanju
našega gospodarstva, istočasno pa bo vzbujal in

Pomagal mu bo Miha.

Poklical ga je:

«Miha, sekati pojdeva!»

«Sekati?» se je Miha začudil. «Saj sem vam
rekel, da ne bova zmogla. Prestara sva že. Moči
nama manjka. Prej padeva midva kakor bukev.»

«Miha, ne govori tako, ne ponižuj sebe in
mene. Saj nisva stara, saj nisva še brez moči. Še
bova zmogla. Goljava nama bo pomagala in vera
v njo.»

«Ne, ne bova zmogla», potoži Miha. «Preveč
moči sva že dala Goljavi, da bi nama moglo kaj
ostati. Izpila nama jih je.»

«Pa bi vendar poizkusila. Morda ... morda ...»

«Če hočete, poizkusiva. Pa ne bo šlo. Sekire
so zarjavele ... tudi roke ...»

Se je v shrambo za orodje. O, dosti sekir je
bilo tam. Dosti so jih potrebovali zadnje čase,
ko so se praznili gozdovi, ko so nenasitni ljudje
pili Goljavi kri iz živega telesa.

Niso zarjavele sekire. Ko so se odprla vrata
in jih je obilil soj luči, so se zasvetile. Krvavo so
se zasvetile. Kri so pile ...

Miha jih je prinesel v izbo. Jutri zjutraj bodo
spet pele. Le tiho bodo pele. Roka, ki bo pesmi
ukazovala, bo slaba ...

Koliko je bukev? Morda jih je sto, morda sto
peldeset, morda še več. Stari Kosmač ni vedel.
Gozda v hribu se je ogibal. Kakor bi se bal tre-
nutka, ko bo treba stopiti vanj. Kakor bi se bal,

da ga ne bi prišla skušnjava prej, preden pride
najhuješe. O, hvala bogu, da ga ni že prej po-
sekal ...

Jutri je že vstajalo. Kakor nekoč je Meta na
vse zgodaj kuhala zajtrk in nosila svoje križe
okoli ognjišča, kjer je le slabotno plapolal ogenj.
Čudno, vse je bilo tako slabotno na Goljavi. Go-
spodar, Miha in Meta, še živina v hlevu, čeprav
ji ni manjkal hrane. In ubogi Lisec, edini konj,
ki je še ostal od starih parov, je otožno pobešal
ušesa in se je komaj zmenil za hlapca, kadar mu
je prinesel krme.

Zdaj bo imel tudi Lisec dovolj dela. Vozil bo
težke hlode v dolino dan za dnem, dokler ne bo
gozd prazen. Dokler ne bo Goljava rešena.

In Miha in stari sta šla. Šla sta v hrib. Dolga
je bila pot. Huda je bila.

Ko je Kosmač zagledal stare bukve od blizu,
mu je spet zaigralo srce, ki je prej le še slabotno
utripalo. Lepe so, res so take, kakor je Miha
pravil.

In potem so ga obšli mravljinčci. Kako jih bo
sekal? Kako jih bo podiral drugo za drugo? Kako
bo klestil veje s svojo slabotno roko?

Zavihtel je sekiro. V sklepih mu je počilo,
kakor bi se nekaj utrgalo. Kaj je to? Ali se zbu-
jajo stare moči, ki so dozdale spale, ali umirajo
še one, ki jih je doslej čutil?

Kakor bi udaril po kovini, je zabobnelo. Nič
vollega. Kos skorje je odletel, sekiro mu je za-

neslo in le malo je manjkalo, da mu ni priletela
na nogo. In potem je udaril drugič, tretjič, desetič.

Le malo se je poznalo. Miha je pomagal z
druge strani.

Hudo je bilo delo. Dve uri sta sekala, preden
je bilo dovolj, da sta lahko zastavila žago. Dve
uri za eno drevo. In še eno največjih ni bilo.
Kdaj bo ležala bukev na tleh? Kdaj bodo okle-
šene veje? Kdaj jo odpelje Lisec v dolino?

Potem sta zažagala. Počasi je šlo. Roke so bile
izmučene, čelo je pokrival mrzel pot. Oba sta se
tresla, klecala.

In vendar je bukev naposled padla. Zahre-
ščala je in se nagnila na stran. Zagrmela je na
tla, še malo odskočila, potem je obležala, mrtva.

Dolgo sta počivala in jo gledala. Potem sta
jela obsekavati veje. Razžagala sta jo na pet de-
belih hlodov. Ko je na vasi zvonilo poldne, še
nista bila gotova.

Opoldne jima je Meta sama prinesla kosilo.
Počasi sta jedla.

«Saj bo šlo», se je tolažil stari Kosmač.

«Saj mora iti ...»

Miha pa je samo skomigal z rameni.

«Ne vem, ali pojde», je nejeverno rekel. «Pre-
den podereva vse, bo že davno prepozno ...»

In spet sta se vrnila na delo, delala sta še, ko
je zvonilo angelsko češčenje, delala sta še, ko je
bila že noč.

In komaj dve bukvi sta bili podrti, razžagani
in brez vej.

krepil narodno zavest, saj bo velesojem kraj, kjer bodo praktično prikazane delavnost, zmožnost in organizacijska sposobnost našega človeka.

* **Se naša župnišča imajo sitnosti zaradi nemškega čiščenja.** V Nemčiji se gonja proti židom nadaljuje. Ne preganjajo se samo židi, ki so danes kot takšni oblastvom znani, temveč tudi Nemci, ki ne morejo v četrto koleno nazaj dokazati, da so čistega indo-evropskega pokolenja. Tako je dobilo neko župnišče v Savinjski dolini pismo iz Nemčije od državnega uradnika s prošnjo, da se mu nemudoma pošljeta tja krstna lista deda in pradedu njegove žene, ker se mu služba odpove, ako do 15. t. m. ne doprinese dokaza, da je tudi njegova žena čistega indo-evropskega pokolenja. Naključje je nanese, da je župnišče v letu 1800. pogorelo in z njim tudi krstne knjige, tako da ni mogoče izstaviti krstnega lista pradedu njegove žene. Na ta način bo možak, čeprav trden Nemec, menda ob službo. Zanimivo bi bilo, če bi hotel napraviti Hitler pregled glede slovanskega in romanskega pokolenja. Potem bi menda ostalo prav malo čistokrvnih Nemcev.

* **Živinski in kramarski sejem v Cerknici** se 15. t. m. zaradi skrajno slabega vremena ni vršil. Zato bo po odobrenju banske uprave v ponedeljek 22. t. m.

* **Materino mleko naprodaj.** Materino mleko se lahko zdaj kupuje. V Nemčiji, v Ameriki in tudi v drugih državah ponujajo žene mleko v oglaših po novinah. In matere, ki ne morejo dojit svojih otrok, kupujejo to mleko kakor druga živila. Cena materinega mleka se ravna po ponudbi in povpraševanju. Tudi v Beogradu so začeli zadnje čase prodajati materino mleko, samo s to razliko, da ga javno še ne ponujajo naprodaj. V Beogradu prodajajo materino mleko v ženskem delavskem zavetišču, in sicer samo, če dovoli zdravnik. V zavetišču je več delavk, mladih mater z dojenčki. Nekatere imajo dovolj mleka za otročičke, druge pa premalo, pa ga prve odstopajo nekaj drugim. Ko podoji lastnega otroka, iztisne mati iz dojke preostalo mleko, ki pride v zaprte steklenice in tako ga dobe otroci onih mater, ki imajo premalo mleka. To mleko pa prodajajo tudi po mestu. Liter materinega mleka stane 20 do 30 Din. Seveda zdravniki temeljito pregledajo matere, preden jim dovolijo prodajati ali dati mleko drugim otrokom.

* **Namesto ruševca je ustrelil prijatelja.** Predzadnjo sredo zgodaj zjutraj sta se napotila čevljarški mojster g. Andrej Kuhar iz Zgornjih Du-

pelj in njegov prijatelj na ruševca v Kriško goro. Šla sta na kraj, kjer naj bi se sestala z zapriseženim lovcem kriškega lova gosp. Francem Zaplotnikom iz Gozda. Ta je bil že davno na svojem mestu in zaradi slabega vremena ni pričakoval prijatelja Kuharja. Zato je kar sam iskal ruševca in je naenkrat v megli pred seboj zagledal ruševčeve škarje. Počakal je na ugodno priliko in ustrelil. Tedaj pa je zaslišal krik in Zaplotnik je ves prestrašen planil na kraj, kamor je bil ustrelil v domnevi, da je pogodil ruševca. Našel je na tleh prijatelja Andreja Kuharja s prestreljeno glavo v zadnjih izdihljajih, poleg njega pa Kuharjevega prijatelja, ki je skušal obstreljencu pomagati. Bilo pa je vse zaman. Ves naboj je šel Kuharju v desno sence in je smrt nastopila v nekaj trenutkih. Z velikim trudom sta spravila Zaplotnik in Kuharjev prijatelj mrtvega Kuharja v mrtvašnico v Križah. Zaplotnik se je sam prijavil tržiškim orožnikom in ves obupan opisal nesrečo. Pokojni Kuhar je bil oče dveh otročičev in nesrečna vdova pričakuje zdaj še tretjega. Strašno nesrečo je pripisati temu, da je nosil pokojni Kuhar na klobuku ruševčeve krivce, ki jih je videl Zaplotnik v megli za ruševca. Nesrečni Kuharjevi družinci naše najgloblje sožalje!

Zlato naše hrane

Jajnine

Makaroni, spageti in jušine zakuhe

* **Otrok je utonil.** V Poganceh blizu Novega mesta, kjer stoji pod gradom tik državne ceste graščinski mlin, ki ga goni Težki potok, se je utopila mlinarjeva triletna hčerka Marija Okleščanova. Starši, ki niso na otroka dovolj pazili, bodo poleg žalosti trpeli še posledice zakonskih določb.

* **Domačija sredi Ježice v ognju.** Te dni je na Ježici pri Ljubljani začela goreti Kosmačeva domačija, ki ji po domače pravijo pri Cundru. V nekaj trenutkih je bila pokoncu vsa vas in so prihiteli ljudje tudi s polja domov. Cundrova hiša je bila ob času požara popolnoma zapuščena; gospodar Vinko je vozil gramoz, gospodinja z otroki

pa je bila na polju. Prvi je prihitel razen sosedov h goreči domačiji gospodar. Misli je, da so mali otroci v hiši. Zato je razbil okno in vdrl v notranjost. Videč pa, da je hiša prazna, je odprl vrata, nato pa je s pomočjo sosedov znesel pohištvo na varno in izpustil iz hleva živino. Medtem so že nastopili domači gasilci, ki so izkušali s pomočjo stožiskih in malovaških tovarišev čim prej ugasiti ogenj. To pa je bilo hudo delo, ker je veter zanašal plamene tudi že na sosednjo, Brajerjevo streho, ki se je že nekajkrat vnela, a se je gasilec vsakokrat posrečilo, da so ogenj že v kali zadušili. Pač pa je ogenj medtem zajel tudi Cundrovo kaščo in skedenj. Združenemu naporu gasilcev in drugih ljudi se je posrečilo požar počasi pogasiti. Na Cundrovi hiši je pogorela streha z ostrešjem. Enako na skednju na hlevu in v savi. Vzrok požara ni znan.

* **Deset glav živine žrtev požara.** Nedavno ponoči je gorelo Pri Martinčevih na Okroglem, v vasi, ki stoji na širokem grebenu v višini 700 m pod Kamniškimi planinami. Vasica šteje prav za prav le tri kmetije. Najbolj proti severu je pomaknjena Martinčeva kmetija, kjer gospodari šele nekaj tednov mladi gospodar Andrej, ki se je pred kratkim vrnil iz Amerike. Vse kaže, da je ogenj nekdo podtaknil na hlevu sredi cele skupine gospodarskih poslopij. Ko so se zbudili domači, so zavzeti obstali pred gorečimi poslopji, katere je objemalo celo morje ognjenih plamenov, da se ni mogel nihče približati. Pogled na goreča poslopja je bil grozen. Svinjak, hlev in šupa za stelo, ki so bili vsi pod eno streho, so bili v ognju. V hlevu je ostala zaprta živina, katere niso mogli rešiti. Devet glav govedu in ena svinja je žalostno mukalo, ljudje pa so stali okrog ognja in niso mogli pomagati. Gasilci iz Stranj in okoličani iz vseh vasi pod Okroglim so z velikim naporom obvarovali pred ognjem ostala poslopja v bližini. Gasilci so prišli brez brizgalne, katere ne bi mogli spraviti na strmi hrib, zaradi pomanjkanja vode pa bi je tudi ne mogli uporabiti. Posestnik Andrej Martinc je zavaroval poslopja šele pred kratkim, ko je prevzel posestvo, in je škoda krita z zavarovalnino. Zal pa je vsakomur za lepo živino, ki je bila skrbno gojena in izbrane pasme.

* **Dva samomora v Ljubljani.** 22letna žena fotografskega pomočnika Franceta Kunca, Brigita, je izpila veliko količino lizola. Našli so jo že nezavestno. Čeprav so jo nemudno prepeljali v bolnišnico, ji zdravniki niso mogli pomagati. Nesrečna Kunčeva je kmalu po prevozu v bolniš-

Šesto poglavje.

Drugi dan je bilo slabo vreme. Tako čudno se je izpreverglo, kakor bi se hotelo vrniti poletje. Topel val vetra je prišel z juga in prinesel s seboj težke, črne oblake. Kaj bo to? Ali bo dež, ali se morda izprevrže in pride že sneg.

Vendar sta šla stari Kosmač in Miha spet na delo. Dopoldne sta posekala dve manjši drevesi. Popoldne sta mislila zapreči Lisca in spraviti ves les v dolino.

Toda oblakov je bilo čedalje več. Grmadili so se kakor orjaške gore, valili so se iz vseh strani in se zbirali nad dolino.

Meta je prestrašeno gledala v oblake. Videla je, kako so grozili, in videla je gospodarja in Miho, ki sta zapregala in se odpravljala na pot.

«Nikari ne hodita danes! Za božjo voljo vaju prosim. Poglejta, kakšno vreme se pripravlja!»

«Pojdeva», je trmasto odvrnil stari. «Morava iti. Nič ne pomaga. Če se tudi toča vsuje, vse eno!»

Ni ga mogla pregovoriti, da ne bi šel. Konj je potegnil. Kakor bi se lilo v njem zbudilo nezumno novih moči. Star je bil Lisec že dvajset let, toda zdiral je po cesti kakor mlad zrebec. Gospodarju so se zasvetile oči, ko ga je videl.

«Saj ni tako slaboten», si je rekel. «Prav lahko bo vse zvozil danes popoldne.»

Na nebu pa so se zbirali oblaki. Grozili so. In peljala sta se v hrib. Lepa je bila cesta, še razvožena ni bila. Včerajšnje solnce jo je posušilo. Kakor bi vozila po mizi. In daleč ni od

gozda. Šestkrat bo lahko peljal, lesa pa tudi ni za večkrat...

«Hi-hot!» je zamahnil Kosmač z bičem po zraku, da je počilo, kakor bi nekdo ustrelil. «Lisec, saj speljemo. Pojde! Pojde!»

Naložila sta prve hlope. Vsa potna sta bila. In spet je tekel voz po cesti. To pot bolj počasi, zakaj obložen je bil do vrha.

Ko ju je Meta zagledala, se ji je zasmejal obraz. Saj nista tako slaba! Ko bi se hotele še njej vrniti moči! Toda Meta je stara. Prestara, da bi še mislila na nove moči. Samo na grob sme še misliti...

In novič sta obrnila voz in se odpeljala v hrib. Na nebu pa so se zbirali oblaki, grozili, pretili. Nekje na jugu se je zasvetilo in zabobnelo je na nebu.

«Kaj, še bliskati se misli danes?» je dejal Kosmač. «Vidiš, še leto se bo pomladilo. Poletje se vrne. Pa se ne bi midva. Hi-hot!»

Miha pa je samo skomigal z rameni. Nič ni rekel, le čudno, boječe je gledal proti nebu. Strah se ga je polotil. Sam ni vedel, zakaj in odkod je prišel.

Ko sta zlagala, je padlo nekaj debelih kapelj. Razploščile so se na hlokih, razletele so se, da je brizgnilo na vse strani. Ko je padla prva Kosmaču na golo glavo, ga je kar zabolelo.

«Nevihata!» je vzkliknil Miha. «Hudo bo!»

«Kaj bo hudega!» ga je miril Kosmač. «Kaj se more zgoditi! Mokra bova, to bo vse. Saj ne bo prvič!»

Potem se je vsulo. V debelih curkih je lilo kakor iz škafa. Preden sta se zavedla, sta bila do kože premočena. Zatekla sta se pod najbližjo bukev. Še konja sta potegnili za sabo.

«Kmalu se izlije», je dejal stari Kosmač. «Potem bo spet solnce sijalo. Do večera zvoživa vse.»

Bobnenje, ki je prihajalo prej od daleč, daleč se je čedalje bolj bližalo. Tudi bliski, ki so razsvetljevali nebo, so postajali čedalje jasnejši. Vse bolj in bolj so slepili. Nekje blizu je moralo tedaj udariti. Zabobnelo je, kakor bi se zemlja pod njima podirala.

Miha se je čedalje bolj bal.

Tudi Kosmača je nekaj zasrbelo.

Kmalu je bilo nebo en sam svetel plamen, ki se je frgal od vzhoda do zapada, od severa do juga. Dež je neprestano 'il. Kadunje so bile vse polne vode, po cesti so se nabirale široke mlake in v njih se je svetilo žareče nebo.

Blisk za bliskom, grom za gromom. Nenadoma je spet blizu udarilo. Tedaj se je Lisec splasil. Iztrgal je Mihi uzdo iz rok in zbežal, kar so mu dale moči. Prazni voz je kar odskakoval za njim. Čez drn in strn je hitel.

Kam je hitel? Domov?

Videla sta ga, kako je izginjal v daljavi. Čedalje manjši je postajal. Ropot voza je v gromu že zdavnaj zamrl. Potem se je spet nenadoma posvetilo nekje blizu, spet je zabobnel grom, tako strašno, da sta oglušela. Potem je Miha kriknil: (Dalje prihodnjik.)

nico umrla. Kaj jo je prav za prav dovedlo do usodnega koraka, ni pojasnjeno. Njen zakon je bil precej nesrečen in je živel že kak mesec dni ločeno od svojega moža. Zapustila je pismo, v katerem se bridko pritožuje nad svojo usodo. — Druga nesrečnica, ki je šla prostovoljno v smrt, je 24letna natakarija Marija Vovkova, rojena v Dobropolju. Zaposlena je bila kot natakarija v Krišchevem vinotoču, stanovala pa je v Župnijski ulici št. 2. V nedeljo zvečer je ni bilo domov. Čuvaj pri zavodu za zaklepanje Anton Šest je na svojem obhodu ponoči opazil, da je pri točilnici železna roleta nekoliko dvignjena. Dvignil jo je in videl, da je v točilnici luč. Odprl je vrata, ki so bila nezaklenjena, in takoj mu je udaril v nos močan vonj po plinu. Ko je stopil nekaj korakov naprej, je prestrašen zagledal za točilno mizo ležati natakarijo Marijo Vovkovo mrtvo poleg odtrgane plinske pipe. Šest je takoj odhitel na ulico in obvestil o dogodku stražnika. Kaže, da si je nesrečna mlada ženska, o kateri so pripovedovali njeni bivši delodajalci, da je bila izredno pridna in poštena, končala življenje v trenutni duševni zmedenosti.

* **Samomor.** 17letni mesarski vajenec Anton Šintler, doma iz Boštanj pri Sevnici, se je večkrat pregrešil pri svojem mojstru g. Ivanu Logarju v Hrastniku in bil nepopoljšljiv. Zato ga je pred tednom mojster odslovil. Töne pa ni šel domov v Boštanj, temveč se je še ves teden potikal po Hrastniku. Pred dnevi se je pa odločil, končati si življenje. Napotil se je k Savi. Tam je izpil še četrto litra ruma. Tako opogumljen je stopil v čoln in se peljal čez Savo na desni breg. Ko se je vračal z brodarjem v čolnu nazaj proti levemu bregu, se je v sredini reke nepričakovano pognal iz čolna v valove, ki so ga takoj pogoltnili.

* **Smrtno se je ponesrečil** 76letni bivši posestnik in preužitkar Anton Koritnik, po domače Grašičar, v Podkraju pri Hrastniku. Šel je kositi resje. Pri delu mu je na strmi in skaloviti rebri spodrsnilo in je padel po skalovju tako nesrečno, da je obležal na mestu mrtve. Naj v miru počiva!

* **Nenadna smrt rudarja.** Umrl je v Hrastniku nepričakovano preteklo sredo zjutraj, ko je še hotel iti na delo, 46letni poročen rudar in invalid Ivan Knez. V svetovni vojni je bil hudo ranjen na glavi. Zadnja leta je tudi bolehal na želodcu, a nihče ni pričakoval, da bo tako nenadno podlelel tej želodčni bolezni. Zapušča vdovo Marijo in štiri otroke, od katerih je najmlajši star 5 let. Blag mu spomin!

* **Zaloigra služkinje.** 18letna Marija Čušova iz Dornave, ki je bila uslužbena v Spuhlji, je te dni izvršila pod vlakom samomor. Obupala je zaradi brezposelnosti. Dosedanji njen gospodar v Spuhlji jo je namreč odpustil. Sodna komisija, ki je izvršila raztelesenje, ni našla na truplu sumljivih znakov kakšnega nasilja. Ugotovila pa je, da mladenka že dva dni ni ničesar užila. Obupanka se najbrž tudi domov ni upala, ker je doma velika družina.

* **Eksplodira bencinskega soda.** Nedavno popoldne sta popravljala 19letni ključavničarski pomočnik France Mlakar iz Laškega in 16letni vajenec Martin Kovač iz Pečovnika pri Celju v ključavničarski delavnici g. Gradta v Vodnikovih ulici v Celju prazne bencinske sode. Ko sta popravila že tri sode in se lotila četrtega, so se zaradi vročine začeli v sodu razvijati plini. Sledil je silen pok in sod je razneslo. Deli pločevine so se veliko silo odleteli v Mlakarja in Kovača. Mlakarja je kos pločevine zadell v glavo, Kovaču pa je zlomilo eno rebro in ga poškodovalo na desnici. Oba so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Požar na Črnučah.** Te dni je gorelo na Črnučah pri posestnici Lucmanovi. Zgorela sta šupa in hlev, medtem ko so stanovanjsko poslopje rešili. Zgorelo je tudi precej sena in stelje in nekaj poljskega orodja.

* **Smrtna nesreča v tovarni.** Te dni je priletel 48letnemu delavcu Juriju Dobrajcu pri delu v železarni v Štorah velik kos lesa z vso silo v trebuh. Dobraje je dobil hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Neznana utopljenka v Dravi.** Drava je naplavila na svojem desnem bregu v bližini Zlatoličja na Dravskem polju truplo neznane, okrog 25 let stare ženske, ki je morala utoniti že pred več tedni. Utopljenka je imela kratko pristrižene rjave lase, oblečena pa je bila v svileno bluzo in črno krilo. Truplo je bilo pokopano na pokopališču v Št. Janžu na Dravskem polju. Uvedena je bila preiskava, ki bo ugotovila, ali gre za nesrečo, samomor ali zločin.

* **Strašna smrt v vrelem apnu.** V noči od predzadnje srede na četrtek se je v tovarni Kranjske industrijske družbe na Jesenicah zgodila smrtna nesreča. V oddelku žičarne je bil mnogo let zaposlen kot mazač šestdesetletni Jože Starič, ki je moral skrbeti, da so bili vsi ležaji obširne žičarne v redu mazani. K temu oddelku spada tudi tako zvana lužnica, v kateri žico, preden jo potegnejo na valjih, v apneni raztopini namakajo. Bazen s to tekočino je zunaj žičarne, kamor je izpeljan parovod, da apneno raztopino segreva. Ker pa v lužnici ponoči ne delajo, se bazen nekoliko ohladi. Zato ima službujoči mazač nalogo, da okoli dveh ponoči odpre parovod in segreje apno, da je tako pripravljeno za obrat ob jutrnjem šihu. Usodnega dne je nočno službo vršil Starič. Sodelavec so ga videli okoli dveh zjutraj iti po določenem poslu. Kako se je nesreča zgodila, se ne bo nikdar izvedelo, ker ga nihče ni videl, ko je padel v apno. Pozneje so opazili, da je na površini plaval pokrivalo, ki so ga spoznali za Staričovo. Ko so nesrečnika potegnili iz vrele apnene kopeli, se jim je nudil strašen prizor. Ves obraz mu je raztopina razjedla, nos in ušesa so mu odpadla, na rokah, ki jih je imel sključene, je bilo vse meso razjedeno, tako da je bilo videti kosti. Pokojnik je bil dvakratni vdovec. Otroci iz prvega zakona so že odrasli. Bil je zelo delaven mož. V prostem času je popravil delnike, lonce, delal je ročne žage in druge manjše predmete, ki jih delavec potrebuje pri domu. Strašna nesreča je vzbudila splošno sočutje z nesrečnim Staričem in njegovo žalujočo družino.

* **Velik požar v Hajdini.** Te dni dopoldne je nastal požar pri posestniku Marku Cestniku v Hajdini. Ogenj se je zaradi vetra z veliko naglico razširil s hiše na bližnja gospodarska poslopja in zatem tudi na posestvo Jožefa Gojčiča. Ogenj je uničil obe stanovanjski hiši in vsa gospodarska poslopja obeh posestnikov. Pogorelo je osem stavb. Na pomoč so prihiteli domači gasilci in gasilci iz Jurovcev in iz Ptuja. Po napornem delu so ogenj nekoliko omejili, da sosednje hiše niso bile v nevarnosti. Pri gašenju pa se je občutilo veliko pomanjkanje vode. Pri reševanju pohištva in raznega orodja iz gorečih poslopij so dobile Magdalena Cestnikova, Veronika Cepkova in Roza Pavlova hude opekline; vse tri so morali z reševalnim avtomobilom odpeljati v ptujsko bolnišnico. Lažje poškodbe pa sta dobila Marko Cestnik in neki njegov sosed. Kako je ogenj nastal, še ni znano.

* **Otroci so zažgali.** Te dni je nastal na skednju posestnika Jožefa Prevca v Viševku požar, ki so ga po izpovedi prizadetega Prevca zanetili otroci. Ko je začelo goreti, so ogenj opazili najbližji sosedje, ki so začeli takoj klicati na pomoč. Ko pa so se oglasile tudi sirene parnih žag, so se začeli zbirati ljudje od vseh strani. Tudi gasilci iz Pudoba, Starega trga in Loža so bili takoj na mestu. Vendar pa je vse prizadevanje, da bi požar omejili, ostalo zaman. Skedenj je zgorel do tal.

* **Tudi proti Golmajerjevi je uveden kazenski postopek.** Po prvem priznanju, ki ga je bil dal pred novomeškim okrožnim sodiščem morilec svoje žene Amalijske Andrej Mali, da je sam izdelal in dobro pripravil načrt za ta strašni umor, ljudje zdaj nestrpno pričakujejo novih vesti o poteku preiskave. Objavljanje izsledkov preiskave pa je za enkrat nemogoče. Predsednik okrožnega sodišča je namreč izdal vsem sodnim osebam strog nalog, da mora ostati potek preiskave v najstrožji tajnosti. Vendar pa se je izvedelo, da se preiskava vrši z vso brzino in da se je proti Andrejevi ljubici Mariji Golmajerjevi nabralo toliko obtežil-

ne snovi, da je sedaj tudi ona v preiskavi in da je tudi proti njej uveden kazenski postopek kakor proti obema morilecema bratoma Andreju in Antonu.

* **Vlomilec v Jakličovo pisarno v Mariboru v rokah pravice.** V noči na veliko nedeljo je bil izvršen v Mariboru drzen vlom v pisarno nekaj dni prej umrlega carinskega posrednika, odličnega rodoljuba g. Josipa Jakliča na Meljski cesti. Vlomilec so z najmodernejšim orodjem navrtali in odprli težko blagajno, iz katere so pobrali obilen plen. Odnegli so krog 70.000 Din gotovine in večjo množino zlatnine in dragih kamnov. Skupna vrednost ukradenih predmetov je presegala vsoto 100.000 Din. Policija je delala neumorno in te dni tudi izsledila več članov vlomilske tolpe, ki jih je spravila na varno. Policija je bila že takoj po izvršenem vladu na dobri sledi in je tedaj aretirala Jakličevega uslužbenca, delavca v njegovem carinskem skladišču, Franca Novaka, ki je stanoval v istem poslopju na dvorišču v pritličju. Z Novakom so bili aretirani tudi vsi trije njegovi sinovi, ki so nujno osumljeni vloma. Med njimi je bil tudi najstarejši sin, 24letni Oton, ki je po poklicu mesarski pomočnik. Policijski kriminalni oddelek je delal pod vodstvom nadzornika gosp. Cajnka s polno paro in največjo previdnostjo. Ker se trenutno ostalim ni dalo nič dokazati, je policija starega Novaka z obema mlajšima sinovima izpustila, medtem ko je obdržala v zaporu najstarejšega, Otona. Pač pa je obdržala vso Novakovo družino pod spretno prikritim nadzorstvom. Dolgo časa je kazalo, da se Novakovi ne bodo upali in prišli s pravo barvo na dan. Pred dnevi pa je policija zaplenila listek, ki ga je izkušal zaprti Oton Novak iztihnati svojemu očetu in na katerem ga prosi, naj ničesar ne pove. Na podlagi tega obtežilnega listka je policija odredila ponovno aretacijo vse Novakove družine, vendar sta mlajša dva sinova medtem že brez sledu izginila. Pri zaslišanju se je stari Novak delno vdal in priznal, da so se sinovi v noči vloma res vrnili domov šele okrog 5. ure zjutraj. Nasprotno pa sta Novakova žena in hčerka, ki sta bili prav tako aretirani, vse odločno tajili in izkušali dopovedati policiji, da stari Novak «ne ve, kaj govori». Na podlagi očetovega priznanja je podal nato delno priznanje tudi zaprti sin Oton. Policija je izvršila natančno hišno preiskavo in našla v kletki nedozidane Novakove hiše na Pobrežju globoko v zemljo zakopanih 15.200 Din v gotovini, medtem ko sta ostali plen po razdelitvi odnesla s seboj pobegla mlajša Novakova sinova. Karel je bil prijet 10. t. m., ko se je pripeljal iz Beograda, kjer je prodajal ukradene briljante. Policija je tudi dognala, da so Novakovi izvršili tudi znani vlom v pisarno stavbnega podjetja inž. Jelenca in Slajmerja v Vrazovi ulici, kjer so navrtali obe blagajni in ukradli 800 Din.

* **Vlom v župnišče.** V nedeljo 7. t. m. so vlomili neznani storilci v župnišče pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Vlom je bil izvršen ob času, ko se je gospod župnik mudil v cerkvi. Dolgoprstneži so odnesli zlato uro in zlato verižico, dve srebrni uri, daljnogled, zlatnik za 20 kron in dva desetkrona zlatnika, okrog 900 Din gotovine in razne druge predmete. O vlomilcih ni sledu. Tatvine sta osumljena dva tujca, ki so ju ljudje dan pred vladom videli, kako sta ogledovala župnišče.

* **Zagonetni umor trgovca Stankovića v Beogradu pojasnjen.** Vsa beogradska javnost je pod vtiskom razkritja o zagonetni smrti uglednega beogradskega trgovca inž. Stankovića. Stanković je imel v Knez Mihajlovi ulici eno največjih trgovin z izdelanimi otroškimi oblekami, ki jo je vodila njegova žena, sam pa se je pečal z raznimi drugimi trgovinskimi posli. Ko je pred dnevi izginil, so njegovi znanci in sorodniki takoj odločno odklonili domnevo, da bi bil Stanković izvršil samomor, ker je živel v urejenih razmerah in je bil njegov zakon zelo srečen. Ker tudi njegovega trupla kljub vsestranskemu iskanju niso nikjer našli, so začeli sumiti, da je postal žrtev zločina. Osumljenega zločinca Nikolo Milkovića še do sedaj niso mogli izslediti. Nadaljnja poizvedovanja

so ugotovila, da je bil Stanković v poslovnih zvezah tudi z Mihajlom Markovićem, direktorjem Privredne banke v Smederevu, ki je bil obenem direktor beograjskega filmskega podjetja «Adria-National-Film». Policija je imela z njim že večkrat opraviti, ker je bil obtožen in obsojen zaradi raznih prevar. Marković je pri ponovnem zaslišanju izpovedal, da je pod pretvezo kupčije z zlatom zvalil Stankovića v atelje svojega filmskega podjetja. Medtem ko je Stanković pregledoval neke spise, ki mu jih je predložil, sta ga z Milko-
vičem napadla in s sekiro ubila. Nato sta mu odvzela denar in si ga razdelila. Skrbno sta oprala tla in zabrisala vse sledove svojega zločina, truplo pa sta spravila v kovčeg in ga v Markovićevem luksuznem avtomobilu odpeljala proti Smederevu, kjer sta ga zakopala v blato na močvirnatem ozemlju, na tako zvanem Kondomin-skem polju. Tu so truplo res tudi našli in ga prepeljali v Beograd. Policijo je spravila na pravo sled Markovićeva ljubica, ki je živela zelo razkošno. Vest o aretaciji direktorja Markovića je vzbudila splošno pozornost, ker je bil Marković v beograjskem poslovnem svetu zelo znan.

* **Smrtina žrtve napada z motiko.** Nedavno je neki moški napadel 53letnega dninarja Jožeta Lavbiča iz Šedinc pri Dramljah z motiko. Udaril ga je s tako silo po glavi, da mu je zdrobil lobanjo. Lavbiča so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v soboto zvečer po hudem trpljenju podlegel poškodbam.

* **Aretacija ponarejalca 20dinarskih kovancev.** Pred dnevi so se pojavili v Celju in okolici slabo izdelani kovanci po 20 Din. Policija je uvedla obširno preiskavo. Njen trud je bil poplačan z uspehom. Ponarejalnico s potrebnimi pripravami in ponarejene kovance so našli v stanovanju nekega brezposelnega delavca v Gaberju. Policija je aretirala storilec in njegovo prijateljico, vrše se pa še nadaljnje poizvedbe, ker je skoro gotovo, da je imel ponarejalec še druge pomagače.

* **Prijet zlikovec.** Te dni okrog 5. je odhajala v Mariboru zdoma proti kolodvoru na majski izlet neka 10letna učenka. Ko se je za trenutek ustavila pred izložbami kinematografov ob vrtni ograji pivovarne Union na Aleksandrovi cesti, je prišel mimo precej vinjen 31letni brezposelni zasebni uradnik E. K. in izvalil deklico, ki je precej krepko razvita, v bližnjo vežo, kjer ji je hotel storiti silo. Da ne bi mogla kričati, jo je tiščal za usta. V zadnjem trenutku je v vežo stopila neka kmečka ženska, zaradi katere je E. K. pobegnil. Mimo sta se po naključju pripeljala na kolesih gostilničar Karel Pulko s Tezna in strojnik trdke «Teksta» Ivan Simič. Ko sta izvedela od jokajoče deklice, kaj je neznanec hotel, sta jo takoj ubrala za njim, ga dohitela in po hudem boju obvladala ter izročila policiji. E. K. je pri zaslišanju izjavil, da je bil pijan in se ničesar ne spominja.

* **Uboj zeta.** Pred letom dni se je v Grajevi pri Ptuj u dninar France Kolarič poročil s hčerjo posestnika Franca Dolinška in se preselil k njemu v hišo. Že čez nekaj mesecev je pričel zet nagovarjati tasta, naj nanj prepíše posestvo. Zaradi te njegove zahteve so nastala prerekanja, pozneje pa prepiri in hudo sovraštvo. Te dni se je zet Kolarič nekoliko vinjen vrnil domov in nastal je spet prepir. Tasi in tašča sta se zaprla v sobo, v katero je hotel tudi Kolarič. Stari Dolinšek pa je pograbil kuhinjski nož in ga porinil Kolariču v trebuh. Sam Dolinšek je drugo jutro prepeljal zeta v ptujsko bolnišnico, kjer je Kolarič med operacijo umrl. Dolinšek in Kolarič sta bila sicer na dobrem glasu.

* **Lastno dete je zastrupil.** Jeseni leta 1931. se je razvila vroča ljubezen med 30letno posestnikovo hčerjo Ivanko Doklovo iz Zikarcev pri Ptuj in deset let mlajšim viničarjevim sinom Francetom Lešnikom iz Jablancev. Ljubezen pa ni ostala brez posledic. Doklova je preteklo jesen rodila čedno deklico, ki je bila krščena za Liziko. Z rojstvom otroka se je pa ljubezen Lešnika do dekleta, kateremu je bil še obljubil zakon, zelo ohladila, zlasti še, ker so ga vaški fantje in vaška dekleta zasmehovali in zbadali. Nekega dne v

marcu je Lešnik zopet prišel k Doklovi v Zikarce, kjer se je nekaj časa igral s svojo hčerko. Ko so se domači po opravih odpravili iz hiše, je Lešnik izrabil to priložnost in vlijl otroku precejšnjo količino solne kisline v usta. Otroček je pričel obupno jokati, nakar sta prihiteli otročičkova mati in stara mati Doklova. Na vprašanje, kaj je storil deklici, je mladenič sirovo zaklel in zbežal. Mati je takoj odnesla v silnih bolečinah se zvijajočega otroka k zdravniku na Vurbergu, od tam pa v bolnišnico, kjer je pa zastrupljeno dete po strašnem trpljenju že naslednji dan izdihnilo. Lešnik je bil aretiran in izročen sodišču. Te dni pa se je moral zaradi grdega zločina zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Zločin je priznal, zagovarjal se je pa, da so se mu vaščani posmehovali in da se je zato nasilno hotel znebiti sadu svoje ljubezni. Priznal je tudi, da je pripravil strašen konec svojemu otroku že tri mesece in da je vedno prežal s strupom v žepu na ugodno priložnost. Obsojen je bil na sedem let robije.

* **Umor novorojenčka.** Malonedeljski orožniki so pred kratkim zvedeli, da je dekla Matilda Kolblova, ki je služila pri želarju Jakobu Holeu v Radoslavcih, morala poroditi otroka, ki pa ga nikjer ni bilo. Preiskava je dognala, da je res tako. Kolblova je trdila, da je 4. t. m. povila otroka ženskega spola in da ga je, ker je bil še nedonošen, vrgla v greznico. Tam pa ga orožniki niso našli takoj. Med iskanjem je Kolblova odšla na hlev, odkoder je prinesla trupelce in ga potem skrivaj vrgla v greznico. Raztelesenje je pokazalo, da je bilo dete zadavljeno, o čemer so pričale tudi podplutbe na obeh straneh vratu. Razen tega je imelo dete na levi strani vratu globoko rano, ki je predrla sapnik. Vzrok smrti je bila na vsak način zadušitev. Nečloveška mati je izjavila, da jo je dan poprej sosed v prepiru sunil v trebuh in da je nato čutila pri delu bolečine. Porodila je na hlevu v senu ter se pri tem onezavestila. Ko se je zopet zavedla, je držala z obema rokama za vrat. Bil je že mrtev. Nato pa je leže segla po lesenih vilah, ki so ležale v bližini ter je z njimi predrla novorojenčku vrat. Pravi, da je bila čisto zmešana in da sploh mnogokrat ne ve, kaj dela. Trupelce je skrila v kot pod streho in ga pokrila s slamo. Povedala je nadalje, kdo je oče otroku. Kolblova je doma iz Kraljevca in šteje 24 let.

AMERIŠKI IZLETNIKI ZOPET POSETIJO DOMOVINO.

Po Francoski paroplovni družbi FRENCH LINE Cie. Gle. Transatlantique dospejo letošnje poletje iz Amerike večje skupine ameriških izletnikov.

Do sedaj sta predvidena po Francoski liniji dva velika izleta z največjim luksuznim brzoparnikom Francoske linije «ILLE DE FRANCE», in sicer bodo udeleženci prvega izleta, organiziranega po največjem slovenskem zastopniku v New Yorku, g. Leonu Zakrajšku, ki bo najbrže ekskurzijo spremljal sam, odpotovali iz New Yorka dne 27. maja in dospeli v francosko pristanišče LE HAVRE dne 2. junija.

Drugi izlet organizira in vodi osebno do Ljubljane priljubljeni in znani slovenski rojak g. Avgust Kollander, ki ima svoje lastno zastopstvo v Clevelandu. Odpotujejo iz New Yorka dne 17. junija z ekspresno ladjo «Ile de France».

Ker sta zastopnika gg. Kollander in Zakrajšek med Slovenci najbolj poznana, smo prepričani, da bomo, kakor vsako leto, lahko pozdravili med nami mnogo ameriških rojakov. Glede natančnih datumov, kdaj dospejo udeleženci vsakega izleta v Ljubljano, se izvolite informirati pri zastopništvu Francoske linije v Ljubljani, Masarykova cesta št. 14, palača «Grafika».

Listnica uredništva

Središče ob Dravi. Prepozno prejeli. Noranda. Del imen se je nekje izgubil.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

IZ MORAVŠKE DOLINE.

Učiteljske izpremembe. — Tat na ženitovanju. — Tatvina kokoši.

M o r a v š e, maja.

Moravska osnovna šola je izgubila dosedajnjega upravitelja g. Rapeta, ki je odšel v Senčur na novo službeno mesto. G. Rape ni vršil le svojih dolžnosti kot učitelj, marveč je deloval tudi drugod, tako pri naši krajevni organizaciji JRKD, kakor tudi pri občinskem odboru. Za novega upravitelja je določen g. Josip Napokoj, ki biva pri nas že dalje časa in je med nami prav tako splošno priljubljen.

Predzadnjo nedeljo smo imeli v Drtiji ženitovanje, na katerem je bilo prav živahno razpoloženje. Fantje so prodali nevesto in spravili v denar kamelo, ki jim je ostala od predpusta. Nihče med veselimi svati ni slutil, da se pod oknom čumnate plazi neznanec, ki je previdno odtrgal mrežo in pobiral s krožnikov pecivo in jestvine. Svoje delo je opravljal z dolgim podajačem, s kakršnim podajamo snope v kozolec. Ostra rogovilca je bila za natikanje kaj pripravno orodje, vendar je požeruha zapustila sreča, ko se je lotil kolača. Ta mu je zdrknil na tla, pri čemer je nekoliko zaropotalo. Lačni nepridiprav se je prestrašil, pustil je podajač v sobi ter jo odkuril s polnimi žepi. Tatvino so domači zapazili šele pozneje.

V Štorovju je kradel nekdo kokoši. Tatvino je izvršil z lahkoto, ker so kokoši tisto noč ostale zunaj na drvih blizu hleva. Ko jim je prinesla zjutraj gospodinja hrane, se je odzval vabilu samo petelin s svojo žalostno družico. Ostalih devet njegovih tovarišic pa je izginilo s prijateljem kokošjega plemena.

NAŠI NA TUJEM

Iz Ewing-Dortmunda nam pišejo: Preteklo nedeljo sta praznovala srebrno poroko splošno spoštovani naš tovariš rudar g. Lovrenc Ograjenšek in njegova zvesta življenjska družica. V Nemčiji bivata že celih 27 let. Njun srečni zakon je blagoslovljen z ljubljeno hčerko, ki je tudi že poročena. Vsa družina je zvesto navezana na priljubljeno «Domovino». Želimo srebrnoporočencema obilo zdravja, da bi srečna dočakala še visoke jubileje.

Iz Gelsenkirchna (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko društvo sv. Barbare bo slavilo letos 9. julija 25letnico ustanovitve. Proslava bo v cerkvi Dreifaltigkeitgemeinde Haverkamp. Po cerkvenem obredu se bo slovesnost nadaljevala v Katoliški dvorani. V cerkvi bo imel službo božjo naš priljubljeni rojak g. Goričar, komisar za izseljence iz Düsseldorfa, in dvorani pa bo imel govor naš novi konzul g. dr. Rybač. Sosedna društva in vsi naši prijatelji vabljani! Dobro došli! — Pred kratkim smo položili k večnemu počitku priljubljenega rojaka, člana Jugoslovenskega delavskega podpornega društva Wanne-Unser Fritz g. Ivana Burgarja. Bil je doma iz Kamnika. V Nemčiji je bival 41 let kot rudar, a ni nikdar pozabljal svoje domovine. Spremili smo ga z društveno zastavo iz Gelsenkirchna in predsednik g. Anton Koncilja se je poslovil od njega z nagrobnim govorom. Rojaki so mu položili mnogo vencev na grob. Bil je član slovenske pogrebne blagajne in je prejela njegova žena 200 mark kot posmrtnino. — Dne 6. t. m. smo položili v grob mladeniča g. Karla Pisanca iz Holthausna, starega 21 let. Njegov oče se je ponesrečil pred dvema letoma v rudniku. Tudi Karel je bil član pogrebne blagajne in je prejela njegova mati ga. Marija 200 mark kot posmrtnino. Bodi ohema pokojnikoma lahka tuja zemlja!

Ali si že član Vodnikove družbe?

VELIKO

veselje bo vse leto v rodbini, ako si nabavite manufakturno blago v Trgovskem domu — Sternecki, ker tu so cene zelo nizke, izbira ogromna, blago pa izvrstne kakovosti. Zahtevajte vzorce platna, gradla, cefirja, sukna, kamgarna, volne, svile, klota, poplina, kretona, tiskovine, sploh vsega manufakturnega blaga.

Trgovski dom

Sternecki

Celje št. 97

Vzorci in cenik zastoj.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Jetra z makaroni. 15 dek telečjih jeter oznaži vseh kožic in jih zreži. V kozi na masti prepraži malo opečene, jih posuj z žlico moke. Ko se bulo jetra, jih prepraži, osoli, popopraj in ko so malo opečene, jih posuj z eno žlico moke. Ko se je tudi moka porumenila, zalij z malo juhe, prideni malo majarona, dodaj še dve žlici kisle smetane in premešaj. Ko jetra dobro prevro, so gotova. Medtem pa skuhaj makarone, kuhane odcedi, polij z mrzlo vodo in zopet odcedi. Kuhane makarone malo zabeli, premešaj in jih naloži za dva prsta na debelo v skledo; na makarone naloži jetra, pa zopet makarone in jetra. Na vrhu naj bodo makaroni. Nato pa polij po makaronih še sok od jeter in daj na mizo. Zraven daš naribane bohinjskega sira. Daš kot samostojno jed na mizo, lahko pa daš zraven tudi solato.

Krompirjeve omelete. Olupi deset sirovih krompirjev in jih zribaj na strugalniku. Zribani krompir naj stoji četrt ure, da dá vodo od sebe, nakar vodo odcedi. Nato primešaj h krompirju tri žlice moke, dve žlici raztopljenе masti in eno jajce. Vse skupaj dobro zmešaj in osoli ter dodaj še za nožev konico pecilnega praška. Na plitvi ponvi razbeli mast, z zajemalko zajemaj testo in ga stres v sredino ponve na vročo mast. Testo razmaži po celi ponvi in opeci kakor palačinke na obeh straneh. Pečene pokladaj v vročo skledo in ko imaš vse pečene, jih daj hitro na mizo.

Kavina krema. V lonček daj osminko litra mleka, tri rumenjake, dvajset kock sladkorja, štiri žlice drobno zmlete kave in pol zavitka vanilijevega sladkorja. Vse skupaj dobro žrvkljaj, postavi lonček v krop ter pridno dalje mešaj, da se zgosti. Gosto kremo postavi na mizo in jo mešaj dalje, da se popolnoma shladi. Ko je krema mrzla, primešaj četrt litra sladke stolčene smetane. Skledo obloži z biškoti, po biškotih naloži vkuhanega sadja, po sadju pa zlij pripravljeno kremo. Nato postavi skledo za par ur na led ali v hladno klet.

Praktični nasveti

Kadar barvamo z oljnatimi barvanji, moramo čopiče naknadno osnažiti in šele take shraniti. Najprej iztisnemo vso barvo iz čopiča in potem namočimo čopič v terpentinu, da se tako odstrani vsa barva. Tudi take čopiče, katerih se že dolgo drži barva in so postali popolnoma trdi, namočimo za več dni v terpentinu, ki odmeha barvo, in čopiči so spet porabni in mehki.

Razne listnate rastline, ki so zelene vso zimo, kakor palme, aspidistre, aceleje i. dr., se zelo okrepijo in razvijejo, ako jih postavimo preko poletja na prosto. Vendar jih moramo postaviti na bolj senčnat prostor, ker bi jim prehudo solnce samo škodovalo. Na zunanji zrak pa jih moramo le polagoma privaditi, in sicer tako, da v sobah najprej odpiramo okna in potem rastline postavimo na okna. Šele potem jih smemo pustiti na prostem. Vse te rastline pa posadimo, oziroma z lonci vred zagrebemo do roba v zemljo in jih tako pustimo do jeseni. Dobro je, da jim, ko jih postavimo na prosto, izmenjamo vso zemljo ali pa le deloma.

Razne bolhe, ki napadajo našo zelenjavo, zlasti pa kapusnice, preženemo s tem, da po rastlinah natresemo kostne moke in polijemo z vodo. Bolhe potem kmalu izginejo. Ako pa nimamo kostne moke, potresimo kapusnice z navadnim lesnim pepelom; tudi ta prežene bolhe.

Da ohraniš narezane beluše več dni sveže, jih deni v vlažen pesek. Vendar mora biti ta pesek popolnoma čist in brez duha. Tudi vlažna zemlja je dobra.

ZANIMIVOSTI

× **Odpornost proti kačjemu strupu.** Znani so primeri ljudi, ki jim kačji strup ne škoduje. Iz novejšega časa poročajo o nekem berlinskem zasebnem raziskovalcu, ki rad lovi kače in so ga te, zlasti pa gadje, pičile že kakšnih 20krat. Posledica je vedno samo neznatna oteklina, ki traja kvečjemu nekoliko tednov. Nekega drugega nemškega učenjaka, ki prav tako rad lovi kače, so gadje pičile že 30krat. Pičeno mesto je bilo za nekoliko ur neobčutljivo, in to je bilo vse. Na prvi pogled kaže, kakor da bi bila ta odpornost proti kačjemu strupu prirojena, a znanost pravi, da je samo pridobljena s prvim pikom. Kačji strup učinkuje v takšnih primerih kakor kakšno cepivo in znano je, da ga tudi v resnici in z uspehom uporabljajo kot serum proti piku.

× **Mrtvec je ustrelil živega.** Da si tudi smrt privoščil malo izpremembe v tem, kako popada svoje žrtve, nam ve povedati dnevna kronika. Zelo svojevrsten primer se je zgodil pred sedmimi leti v Duisburgu. Neki čevljar je bil zvečer pustil kos mesa v odprtem loncu na plinskem štedilniku. Ponoči je skočila čevljarjeva mačka na štedilnik in je pri tem iztrgala cev iz kuhalnika. Ker mož ni bil zaprl glavne pipe, je plin zadušil njega in njegovo mačko. — Ženske se običajno boje miši, a ne tako neka dunajska gospodinja, ki je miško zagledala v shrambi in jo je tako vneto zasledovala skozi vse stanovanje, da jo je na koncu zadela srčna kap. — V Hamburgu se je pred tremi leti ustrelil neki bančni uradnik. Našli so ga mrtvega s samokresom v roki. Ko mu je hotel policijski uradnik vzeti orožje, je počil strel in krogla je prebila uradniku srce, da je obležal na mestu mrtvega. Ustrelil ga je prav za prav mrtvec. — Da se more človek razleteti, se sliši malo nenavadno, a vendar se je že zgodilo. Pred kakšnimi desetimi meseci je v neki hamburški pristaniški gostilni neki zamorec stavil, da bo popil kozarec bencina. Stavo je dobil. A ko si je hotel prižgati cigareto in je gorečo vžigalico približal ustom, ga je dobesečno razneslo.

× **Odprava mnogoženstva v Turčiji** je ustvarila vprašanje nezakonskih otrok. Odkar je Turčija uvedla švicarski meščanski zakonik, so se pojavili v njej nezakonski otroci. Usoda je hotela,

da ima najodločnejši poizkus za okrepitev družine, kar so jih kdaj napravili v vzhodu, ta nepričakovani uspeh. Ko so leta 1926. z omenjenim zakonikom odpravili mnogoženstvo, so pozdravili to preosnovo kot veliko pridobitev in so preokovali, da bo mnogoženstvo čez noč izginilo. Pa ni bilo tako. Mnogoženstvo je bilo v Turčiji že nekaj časa prej pojav, ki je zaradi neugodnih gospodarskih razmer vsaj po mestih že izginjal. Če je bilo hudo prehranjevati že eno samo ženo, koliko huje je bilo vzdrževati dve ženi ali celo več! Harem štirih žen in nekoliko suženj je bil že ob koncu prejšnjega stoletja velika redkost. Že med svetovno vojno je poseben odbor za izdelavo novega družinskega zakona predlagal, da bi se prvi ženi dala pravica ugovora proti drugi in vsem nadaljnjim ženam. Na deželi je bilo sicer drugače. Tam so bile in so žene in otroci še danes koristna delovna moč. Mnogoženstvo se je tu držalo manj zaradi zabave kakor zaradi navade. Zato se nova preosnova na deželi ni uveljavljala s takšno naglico kakor po mestih. Otroci iz zakonov z več ženami veljajo tedaj za nezakonske. Temu so krivi delno mohamedanski duhovniki, ki so opravljali poroke v stari, sedaj neveljavni obliki. Novi zakonik priznava veljavnost samo civilni poroki, cerkveno poroko, ki morebiti sledi civilni, pa smatra samo za verski obred. V mnogih primerih pa so ljudje ravnali drugače, kakor velevali paragrafi, in mnogo je staršev, ki so se cerkveno poročili pred letom 1926., torej povsem veljavno, pa so se pozneje pozabili javiti civilnim oblastvom. Iz takšnih zakonov izvirajo predvsem otroci, ki jih morajo paragrafi smatrati za nezakonske, dasi dejansko niso nezakonski. Nova Turčija je sicer zelo neobzirna nasproti vsakemu prestopku svojih načel, toda v tem primeru so bila oblastva v korist mlademu pokolenju prisiljena, da malo popuste. Ne gre vendar, da bi bili starši krivi, otroci pa kaznovani. Zato se je vlada odločila, da z zakonskim dopolnilom uredi to vprašanje. Starši, ki so samo cerkveno poročeni, bodo imeli pravico, da se vpišejo pri oblastvih in priznajo tako svoje otroke za zakonske. V primeru, da bi bil mož poročen že z drugo ženo, bo imela ta kakor prva žena pravico, da v roku treh mesecev vloži ugovor proti novemu zakonu. Če zamudi ta rok iz kakršnegakoli razloga, bo novi zakon povsem veljaven, prva žena sama pa bo veljala za ločeno.

× **Zakaj se pojavijo hrošči vsakih pet let.** Tudi pri nas so se hrošči pojavili v izredni množini in kmet se teh škodljivcev prav nič ne veseli. Hrošči ne žrejo samo drevesnega listja, temveč velika je škoda, ki jo napravijo tudi njihove ličinske na koreninah rastlin in dreves. Hrošč leta po zraku v maju tri do šest tednov. Med tem časom se hrani z drevesnim listjem. Najrajši ima hrastovo in bukovo listje. Toda tudi kostanju ne prizanese. Ko neha ta letalna doba, znese samica 30 do 70 jajčec, ki jih razdeli v več kupčkov. V štirih do šestih tednih se pojavijo ličinke, ki so umazane bele barve, na zadnjem delu pa črno-rjave in delno tudi rumenorjave. Imajo štiričlenke tipalnice, a so brez oči. Ličinke napadajo korenine rastlin. Njihov razvoj traja štiri leta, potem se zarijejo globlje v zemljo in se tam zavijejo v zapredke. Naslednjo pomlad zletijo iz njih. Zaradi tega razvoja, ki traja štiri leta, se hrošči pojavijo vsako peto leto v tako veliki množini. K sreči imajo hrošči in njihove ličinke silno mnogo sovražnikov, med temi so netopirji, razne ptice, lisica, jež, svinja in tudi krt. Človek se s težavo bori proti njim. Edino sredstvo je pobijanje. Treba je potrpežljivo stresati drevesa in hrošče pobijati. Hrošči so porabni tudi za hrano svinjam in kokošim. Čim več jih zdaj pobijemo, tem manj se jih bo pojavilo čez pet let.

× **Poljak je preletel Atlantsko morje.** V posebnih izdajah so varšavski listi nedavno objavili vest, da je poljski letalec Skarzinski pred dnevi startal v Saint Louis v Senegal na zapadni afriški obali z letalom poljskega izdelka in krenil proti Natalu v Braziliji. Skarzinski je letel sam in je srečno pristal v Braziliji. Južno Atlantsko morje je preletel v dobrih 19 urah.

× **Pobeg iz strahotnega pekla na zemlji.** Španci imajo na zapadni obali Afrike trdnjavi podobno postajo za kaznjence, ki se imenuje Villa Cisneros in je pravi pekel na zemlji. Odrezani od sveta po morju in puščavi žive kaznjenci v šotorih, kjer jih muči strašna vročina, poleg nje pa še mrčes. Skoro vsi jetniki dobe tropično mrzlico. Villa Cisneros je v španskem Riu de Oro edini kraj, ki je vsaj delno naseljen, čeprav stoji tu samo trdnjava z nizkimi, zanemarjenimi kočami. Pitno vodo dovažajo z ladjami s Kanarskih otokov. Na Riu de Oro niti trava ne rase. Kaznjenci ne živijo v trdnjavi, kjer bi zanje sploh ne bilo prostora, temveč v šotorih ter leže na slamnjačah, ki si jih pa morajo sami kupiti. Zjutraj morajo svoja bivališča pospraviti. Nesrečniki so v večnem boju z mrčesom. Hrano dobivajo zelo slabo, kajti v Riu de Oro ljudje ničesar ne pridelujejo. Čeprav ima morje obilo rib, dobivajo jetniki samo prekajeno meso ali prekajene ribe. Bolne jetnike zdravi vojaški zdravnik, ki je k sreči dober, usmiljen mož, toda kinina in drugih zdravil ne dobiva, čeprav bi bila nujno potrebna. Pitno vodo pripelje ladja vsakih 14 dni enkrat in vsak jetnik je dobi tri litre na dan, kar mu mora zadostovati za pitje, kuhanje in umivanje. Kljub najstrožji zastraženosti se je pa posrečilo lani 29 kaznjencem, ki so jih privedli sem zaradi upora proti republiki, pobegniti iz tega strašnega kraja. Po prihodu v portugalsko пристanišče Cezimburo so opisovali pobeg takole: «Morali smo bežati 15 km ponoči ob morski obali, preden smo prispeli do kraja, kjer nas je čakala daleč na morju ladja. Odpeljali smo se k nji v ribiškem čolnu. Morje je bilo razburkano in noč temna. Dva tedna smo pluli potem na mali ladji, boreči se z vetrom in viharji, zablodili smo ter smo bili stalno v nevarnosti, da zavezimo na čer ali da nas dohitijo španska ladja, odnosno zanese morje k španski obali. Lakota in žeja sta bili neznošni. Dobivali smo le zelo pičlo odmerjene količine jedi in vode. Kmalu nismo več vedeli, kje smo, in pluli smo kar na slepo srečo. Izmučeni in sestradani, v raztrganih, z mazanih oblekah in z dolgimi bradami smo končno srečno prispeli na Portugalsko. Kdo je nam pomagal pobegniti, kdo je nam posodil ladjo, ki je plula pod francosko zastavo, tega najbrž nihče ne bo izvedel, ker smo vsi prisegli, da te skrivnosti ne bomo izdali.»

× **Konec junaškega psa.** V pasji bolnišnici v Clevelandu je končal te dni svoje burno življenje pes, ki se je o njem mnogo pisalo kot o junaškem kosmatincu Baltu. Junaštvo, ki je prineslo temu psu toliko slave, izvira iz leta 1925. Takrat je zadel v severnih krajih ležeče mesto Nome davica, ki se je strašno širila. Bolnih je bilo na stotine in zlasti otroci so umirali v množicah. Davica je hudo nalezljiva bolezen, ki ji je za zdravniška veda z odkritjem posebnega zdravila vendarle prišla do živca. Toda v mestu tega zdravila ni bilo. Zdravniki v Nomeju so stali brez moči ob posteljah bolnikov, ki so vpričo njih umirali. V tej stiski se je pa pojavil v sosednem mestu Nonanah mož, ki je izjavil, da je pripravljen kreniti z odrešilnim zdravilom v Nome. To sosedno mesto je oddaljeno več sto kilometrov, poleg tega je bila pa pot tako zasnežena, da ni bilo misliti na uspeh. Pogumni mož je bil mladi Norvežan Kasson, ki je s svoji družino raziskovalec krajev proti severnemu težaju. Bil je dober sootnik, po vrhu pa še zdravnik. Kasson je krenil na pot na saneh, ki so jih vlekli psi. Prvi je bil vprežen pes Baltu, ki je bil že trikrat v Nomeju, tako da je dobro poznal pot. To je bilo tudi nujno potrebno, kajti v snežnih metežih ni bilo razgleda, poleg tega pa je Kasson med potjo še hudo obolel. Ozebel mu je bil obraz in tresla ga strašna mrzlica. V takem položaju se je mogel zanesti samo na zvestega psa. In na Baltu se je lahko po pravici zanesel, kajti pes je delal prave čudeže. Njega niso zapustile moči, tudi ko so padali njegovi tovariši po vrsti izmučeni in izžrpani. Naposled je Baltu skoro sam prispel s Kassonom v Nome. Nevarno bolezen so takoj zajezili. Kasson ni nikoli pozabil junaštva svojega zvestega psa, ki je rešil

Pred nakupom za birmo ne premišljuje, kje si boste dobavili poceni blago ali storjene obleke in obleke, svilene robce, klobuke, nogavice, čevlje, ampak se podajte ali pišite po vzorce in cenik Trgovskemu domu

Sterniecki

Celje št. 87,

kateri Vam nudi gorenje predmete v veliki izbiri, po najnižjih cenah in v dobri kakovosti. Obleke se izdelujejo po meri v lastni tovarni.

življenje mnogim ljudem. Mesto Nome je postalo junaškemu psu lep spomenik.

× **Nov rešilni pas za slabe plavalce.** Mlad alžacijski inženjer prihaja z izumom, ki ga bo svet sprejel z velikim navdušenjem in hvaležnostjo, če se bo obnesel tako, kakor si ga je izumitelj zamislil. Ta izum bodo zlasti navdušeno pozdravili kopalci, slabi plavalci, ljudje s srčno napako in drugimi telesnimi napakami, ki rade zakrivijo pri kopanju nesreče. Gre za nov rešilni pas, ki ima pa to dobro lastnost, da človek z njim sploh ne bo mogel utoniti. Inženjer Maurice Kuper, izumitelj novega rešilnega pasu, je povedal radovednikom, da gre za nekakšno plavajočo mrežo, ki je skrita v pasu, kakršnega nosijo ljudje navadno pri kopalni obleki. V trenutku, ko bi kopalcu pretela nevarnost, ko bi čutil, da mu pešajo moči, potegne kopalec za nitko na pasu in takoj se začne polniti plavajoča mreža z neškodljivim plinom tako, da se človek obdrži na vodi. Mreža je narejena tako, da ostane človekova glava vedno nad vodo, tudi če bi se kopalec onezavestil. Če se torej ta izum obnese in če ne bo rešilni pas predrag, ga bodo ljudje gotovo z veseljem pozdravili.

× **Dva pretkana sleparja.** V Berlin je prispela nedavno mlada Američanka Parkerjeva, ki ni zavračala domneve, da je hčerka ameriškega milijonarja, pa tudi trdila tega ni. Seveda jo je berlinska gospođa navdušeno sprejela, ker je čutila za njo milijone. Kakor se spodobi dolarskim princesam, je privedla s seboj tudi tajnika, češ, da ji ga je dodelil oče, da bi pazil na njo. Najela sta krasno stanovanje, naročila si je cele skladovnice najmodernejših oblek in pri draguljarjih je nakupila mnogo nakita, čeprav jo je tajnik svaril, da kupuje preveč in da se bo oče v New Yorku jezil, ko mu predlože berlinski trgovci tako mastne račune. Lepi hčerki ameriškega milijonarja so povsod radi prodajali na up in nikjer ni naletela na nezaupanje. Nenadno pa sta dolarska princesa in njen tajnik morala zamenjati razkošno stanovanje za štiri gole stene policijskega zapora. Izkazalo se je, da dozdevna dolarska princesa nikoli ni bila v Ameriki, temveč da je operetna pevka iz nemške Švice. Pred petimi leti se je seznanila z bivšim nemškim oficirjem Otonom Ritterjem in od takrat sta živela pustolovsko življenje. Zdaj sta nastopala kot bogata novorojenca na ženitovanjskem potovanju, zdaj spet sta čakala kot siromašna zakonca na ogromno dedščino, ki bi jo morala vsak čas dobiti po umrlem stricu. Na francoski rivijeri sta kupovala grad s parkom, na Bavarskem sta se pogajala glede nakupa veleposestva, v Avstriji sta ustanovila na papirju delniško družbo z osnovno glavnico 250 tisoč mark. Da bi laže sleparila, sta si prisvojila še plemiška naslova. Včasih je bil Ritter baron, njegova tovarišica pa baronica, potem zopet je bil Ritter navaden zemljan, zato pa je sin lastnika velikih jeklarn iz Düsseldorfa, ki mu je oče odreknil visoko mesečno rento zato, ker se ni hotel odpovedati vroči ljubezni do svoje tovarišice, siromašnega, toda poštenega dekleta. Pet let sta

živela tako po raznih mestih Evrope na račun lahkovernih ljudi. Osleparila sta mnogo hotelskih vratarjev in natakarev, trgovcev in odvetnikov, izposojala sta si denar ter si izmišljala sleparstvo za sleparstvom, dokler nista na lastni koži spoznala resničnosti pregovora, da hodi vrč tako dolgo k vodi, dokler se ne razbije. V Berlinu so ju aretirali in ko bosta tam odsedela kazen, nastopita novo krožno potovanje po Evropi, ker ju zasleduje policija raznih držav.

× **Čuden mrlič.** Marsikaj čudnega se zgodi na svetu. Da bi pa človek od mrtvih vstal in popil polič vina, potem pa zopet legel k večnemu počitku, se menda še nikoli ni zgodilo. Madžarski listi poročajo o takem, na prvi pogled neverjetnem dogodku, ki se je pripetil v neki zakotni vasi. Tam je te dni nenadno umrl 52-letni kmet Štefan Kriszan. Ko so že hoteli krsto zapreti, je mrlič naenkrat globoko vzdihnil, sedel, si pomel oči in dejal: «Tako hitro ne morem umreti.» Potem se je nasmehnil, da je ljudem kar kri zastala v žilah, in vzkliknil: «Dajte mi požirek vina. Dolgo ga že nisem pil in strašno sem žejen.» Svoji so bili seveda tako prestrašeni, da se niti ganiti niso upali. Slednjič se je pa eden ožunačil, prinesel je mrliču v krsti polič vina, ki ga je mož počasi izpraznil do dna. Ko mu je vinska kapljica udarila v glavo, je zlezel iz krste, toda dolgo se ni veselil življenja, ker je kmalu nato znova in resnično umrl.

× **Angležinja malajska vladarica.** Leta 1868. je umrl v Angliji James Brooke, ki je prepotoval mnogo sveta na svojih jadrnici in doživel marsikatero pustolovščino v bojih z malajskimi morskimi roparji. Bil je edini Evropec, ki je priboril sebi in svoji rodbini prestol dežele na Daljnem vzhodu, kneževine Saravaka na otoku Borneu. Njegov naslednik v Saravaku je bil njegov nečak Charles Brooke, poročen s svojo sestrično Marketo de Windtovo. Tako je postala mlada Angležinja vladarica malajske kneževine. O svojem življenju v Saravaku je izdala pozneje, ko je bila že stara, zanimivo knjigo. Saravak je bila čudna zmes evropskih in vzhodnih vladnih oblik. Vsak dan je sprejemal vladar (radža) Brooke svoje podložnike Malajce, Kitajce in Dajake in v spremstvu svojih štirih malajskih ministrov je hodil po deželi izvrševati sodno oblast. Podložniki so neomejeno zaupali njegovi modrosti in pravičnosti. Obenem so pa verovali v njegove čarovniške sile. Tudi Marketa je bila kot vladarica zelo priljubljena. Stare, stroge Malajke so jo pripravile do tega, da si je po njihovem običaju zagrinjala obraz, tako da se je smelo videti samo eno oko. Saravaški mesar, učenjak in vedeževalec jo je naučil čitati mohamedansko sveto pismo koran. Njen prijatelj je bil tudi krvnik, v Saravaku visoki državni dostojanstvenik, ki je veljal samo za vršilca Alahove volje in je bil sicer pobožen, dober človek. V Marketini knjigi je opisanih mnogo zanimivih dogodivljajev, tako selitev podgan, lov na krokodila, ki je požrl v Saravaku več ljudi, prenočevanje pri zbiralci lobanj in drugi taki dogodki.

Pri oslajbljenih živcih

se uporablja fiziološki ekstrakt iz živalske žleze zdrave in močne živali («Kalefluid»). Ta ojačuje sekretarno delovanje vseh žlez. «Kalefluid» se pripisuje v vseh primerih, kjer je delovanje teh žlez oslajbljeno in pri stanju, ki je posledica tega. Jači živčni sistem in krepi organizem. Uporablja se pri oslajbljenih živcih, izmučenosti in polni nevrasteniji. Detailna literatura brezplačno. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Kralja Milana 15. Miloš Marković. «Kalefluid» se prodaja v lekarnah in drogerijah.

Odobro ministarstvo za narodno zdravje pod C. br. 5330 z dne 28. marca 1932.

MALI OGLASI

Posojilnica

išče delavne obiskovalce privatnih strank. — Poudarje z znakami za odgovor je poslati na naslov: Mobilna zadruga, Ljubljana, p. p. 307. 112

Brzoklepalnik «Stubai»

tisočkrat preizkušen! Popis pošlje zastoj Friderik Kratz, Stražišče pri Kranju. 68

Posojila proti dolgoletnemu odplačevanju

za razdolžitve, nakup najrazličnejših premičnin in nepremičnin, doto itd. podeljuje: «Mobilna zadruga», Ljubljana, Mestni trg št. 25, l. išče povsod poverjenike! 129

Koso za 15 Din in najnovejšo brzoklepalnike

dobite samo pri trdk: Fr. Stupica, železnina, poljedelski stroji in čebelarke potrebščin, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1. 134

Preda se veliko posestvo

v Beli krajini, srez Črnomelj. Posestvo meri 60 johov zemlje (njive, travniki, gozdi). V gozdih rasto hrasti, javorji, jeseni, gabri. Cez 400 dreves se lahko poseka. Kmetško poslopje je zraven. Vse se proda za 900 ameriških dolarjev. Kupce sprejema M. Kure, Brezovica št. 17 pri Kočevju. 137

× Na Kitajskem se zdravijo s kuščarji, pajki in mačjimi očmi. Kitajska je v marsikaterem pogledu zanimiva. Del Kitajcev stoji v prosvetljenosti tako visoko, da se zna medsebojno pobijati tudi s strojnimi puškami, drugi se pa pobijajo še s kopji in sulicami. Praznoverstvo je na Kitajskem še zelo razvito in posebno v zdravstvu kar mrgoli vrah. Mnogi kitajski študentje studirajo na vseučiliščih Zpadne Evrope, da postanejo doma slavni zdravniki, toda poleg njih so zelo v časteh nešteti mazači in čarovniki. V kitajskem zdravstvu, ki je iz njega Evropa sprejela lečenje z živim srebrom in raznimi drugimi sredstvi, imajo zelo veliko vlogo nadnaravna sredstva. Kitajec veruje, da prinašajo bolezen hudobni duhovi, ne pa posebne klice. Če si pri nas človek zlomi nogo, mu jo naravnajo in oblože z mavcem, Kitajec si pa položi na zlomljeno nogo kokošjo nogo v trdnem prepričanju, pa preide v njo kurji sok in da bo lahko spet hodil kakor kokoš. Zdravilo proti mnogim boleznim so kuščarji ali veliki pajki, ki jih bolniki s slastjo požirajo. Pri nekaterih boleznih svetujejo kitajski mazači mačje oči, ki jih mora bolnik pojesti. Zelo priljubljeno zdravilo je sok korejske rastline, ki deluje na srce kakor strupeni kofein. Kitajski zdravniki posvečajo veliko pozornost utripanju srca, ki po njem določajo bolezn. Kitajski zdravnik napiše po pregledu bolnika dolg recept, pri tem mu pa daje še celo vrsto nasvetov. Materam navadno svetujejo, naj okade nad ognjem obleke bolnih otrok. Kitajsko zdravstvo deli bolnike v dve skupini: v prvi so oni, ki imajo mrzlico, v drugi pa bolniki brez povišane telesne toplote.

× Na razvalinah starih mest, med katerimi sta morda Sodoma in Gomora. Ze jeseni leta 1929. je papežev zavod za proučevanje svetega pisma pod vodstvom očetov Mallona in Koeppla pričel izkopavati v Tell Chassulu na vzhodnem obrežju Jordana severno od Mrtvega morja. Trdi se, da sta v tem kraju stali mesti Sodoma in Gomora. Drugi učenjaki so nasprotnega mnenja, češ, da sta obe mesti stali južno od Mrtvega morja. Kljub temu so izkopanine pri Tell Chassulu velike vred-

nosti, ker dokazujejo, da so v tem kraju stala štiri mesta v času bakrene dobe. Izmed teh je stalo na tem kraju najnovejše mesto v času od 2500 do 2000 pred Kristom. Morda je bilo to mesto politično najvažnejše med mesti južne Jordanske doline in nemara predhodnik stare Jerihe. Med izkopinami so kresala, lončena posoda, lončeni liki, kostni okraski in nekaj bakrenega orodja. Veliko pozornost vzbujajo zagonetni znaki na malih kamenitih tablicah. Dcslej še niso mogli razložiti teh znakov. Ze ob temelju nek-ega zida so odkrili sliko, na kateri se razlikuje 12 do 14 človeških nog. Strokovnjaki menijo, da gre za posnemanje egipčanske umetnosti. Bržkone je ta slika predstavljala procesijo mrtvih.

× Za svojega moža ga in na, čeprav ni njen mož. Severnoitalijansko mestce Pallanza je imelo 1. maja poseben dogodek. Ljudje so drveli k vratom jetnišnice, odkoder naj bi prišel mož, znan daleč po svetu s tem, da je iskal samega sebe, medtem ko ga je sodišče proglasilo za zločince Marija Bruneria, bivšega tiskarja, v katerem pa vidi rodbina njegove žene še vedno profesorja jezikoslovja Canello. Ob 8. zjutraj je res ponosno stopil iz jetnišnice, pred odhodom je pa moral še podpisati zadnjo sodno listino s svojim sodnim imenom Bruneri. Zunaj so ga čakali Canellovi prijatelji in sorodniki z avtomobilom. Nervozno si je pogladil dolgo brado, poljubil jokajočega otročka, objel gospo Canellovo, jo poljubil in zaklical množici radovednikov: «Ljudje božji, pogledite to edinstveno junakinjo!» Množica ga je rada ubogala in je začela navdušeno ploskati resnični junakinji zagonetne zgodbe, ženi, ki je dolga leta trpela in vztrajala pri svoji trdni veri, da je za Bruneria sodno proglašeni mož njen zakonski mož profesor Canello. Canellova je izgubila moža med vojno in dolga leta je živela sama z dvema otrokoma. Pred petimi leti so pa našli njeni znanci v bolnišnici za bolne na umu moža, ki so v njem spoznali profesorja Canello. Gospa je hitela v bolnišnico, kjer se je prepričala, da je neznanec res njen mož. A s tem se je začel njen križev pot. Uboga žena je priznala premetenega sleparja, bivšega tiskarja Bruneria za svojega moža. Zadevo je vzelo v roke sodišče in spor se je vlekel več let. Enkrat je dalo sodišče prav Canellovi rodbini, drugič zopet Bruneriem, ki je trdila, da možak ni Canello. Vsa ta leta je pa živela Canellova s tem možem v trdni veri, da je njen zakonski mož; z njim je imela tudi dva otroka. Otroka je vzgojila v ljubezni do dozdnevno preganjanega očeta. Vse premoženje je žrtvovala za rešitev svojega tako zvanega moža in častil svoje rodbine. Junaško je prenašala zaničevanje in sramotenje, a ko je mislila, da je že dosegla svoj smoter, je razglasilo vrhovno sodišče njenega oboževanega moža za sleparja Bruneria, ki je moral odsedeti več kazni. Toda Canellova je še vedno trdno verovala. Posečala je moža v ječi in veselila se je dneva, ko ga izpuste. Dobila je novo stanovanje v rojstnem kraju Veroni in ko so se tam vsi zbrali, ji je brat solznih oči izročil sodni odlok, po katerem se razglašajo njeno sožitje z Bruneriem za koruzni zakon.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pred sodiščem.

Zagovornik: «Obtoženec po svojem duševnem stanju ni sposoben zagrešiti takega zločina. V šolo ni hodil, pa tudi sicer je precej omejen.»

Obtoženec: «Gospod doktor, take žalitve si prepovedujem...»

V šoli.

Učitelj (izprašuje Miheca): «Tvoja mati kupi za 10 Din soli, za 20 Din moka in za 30 Din riža. Koliko mora tvoja mati plačati?»

Mihec: «Nič, gospod učitelj»

Učitelj: «Kako to?»

Mihec: «Moj oče ima vendar trgovino z mešanim blagom.»

Res je.

Župnik (vpraša cerkovnika): «Zakaj je Bog najprej ustvaril moža in potem šele ženo?»

Cerkovnik: «Zato gospod župnik, ker bi mu bila žena neprestano govorila, kakšnega moža naj ustvari...»

Izpremenil se je.

Zena: «Čuj, dragi, ti si se močno izpremenil.»

Mož: «Zakaj, draga ženka?»

Zena: «Prej si pil tri vrčke in hodil ob osmih domov, zdaj pa piješ osem vrčkov in hodiš ob treh domov»

Slab strojevodja.

Sprevodnik: «Gospa, vi se vozite v Kočevje, ne pa v Kranj.»

Zenska: «Ta presneti strojevodja! Kaj ne ve, kam bi moral vlak obrniti...»

Nesporazum.

A: «Gospod, ali bi mogel... ali bi mi dali...»

B: «Da, lahko jo dobite.»

A: «Kako pravite?»

B: «Mojo hčerko vendar. Saj se hočete poročiti z njo?»

A: «Ne, gospod, to je nesporazum. Hotel sem vas prositi, da bi mi posodili 300 Din.»

B: «Kaj pa vam pride na misel! Saj vas niti ne poznam»

Prebrisance.

Dušan: «Gospodična Rožica, kaj bi storili, če bi vas poljubil?»

Rožica: «Poklicala bi mamo.»

Dušan: «Potem vas pa ne poljubim.»

Rožica: «Saj mame ni doma...»

Bolni živci

Kolikor je dni v letu, toliko trpljenja mora pretrpeti nervozen človek; kajti slabi, izčrpani živci grene življenje in povzročajo mnogo trpljenja. Bolečine, zbadanja, trganja, omotica, tesnoba, enostranski ali totalni glavobol, šumenje v ušesih, migljanje pred očmi, ovirana prebava, nespečnost, izostali pot, trganje v mišicah, nesposobnost za delo in drugi pojavi so posledica izčrpanih, bolnih živcev.

KAKO SE IZNEBIMO TEGA ZLA?

Moja nedavno izšla razprava opisuje metodo, ki je postala za človeštvo vir blagodat. Funkcija telesa se pospeši, mozek v hrbtnici in mozek drugod postaneta odporna, mišice in udi se okrepe, a moč in volja do življenja poraste.

V BORBI ZA ZDRAVE ŽIVCE

se je obnesla ta metoda posebno dobro, ona oživlja in prebija, ohranja mladost in svežost. Treba je, da se sami prepričate o istinitosti mojih navodil, ker pošljem vsakomur, ki mi piše,

POPOLNOMA BREZPLAČNO IN FRANKO

knjigo zdravnika z mnogostranskimi in dolgoletnimi izkušnjami, ki se je sam boril zoper te bolezni. Pošljite mi svoj točni naslov in jaz vam obljubljam, da takoj pošljem razpravo

POVSEM BREZPLAČNO.

Poštno zbiralno mesto: Ernst Paster-nack, Berlin; Michaelkirchplatz 13. — Abt 88.